

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

OM UNDERVIISNINGEN
I MODERSMAALET

I ÖVERSTE STUDERENDE CLASSE OG ÖVERSTE
REALCLASSE.

4. ÖVELSER I MUNDTLIG FREMSTILLING.

INDBYDELSESSKRIFT

TIL

AARSPRØVEN OG AFGANGSPRØVEN

I BORGERDYDSKOLEN PAA CHRISTIANSHAVN

fra 26de Juni til 7de Juli og fra 16de til 19de Juli 1855,

UDGIVET TILGEMED SKOLEEFTERRETNINGER

AF

Prof. M. HAMMERICH,

SKOLENS FORSTANDER.

KJÖBENHAVN 1855.

LOUIS KLEINS BOGTRYKKERI.

Om Underviisningen i Modersmaalet

i öfverste studerende Classe og öfverste Realclassen.

4. Övelser i mundtlig Fremstilling.

Fremstillingskunsten, forsaavidt der kan være Tale om den i en Skole, er fra først til sidst et af Formaalene for den danske Underviisning og bliver paa öfverste Trin dens Hovedformaal. Det gjælder om deels at aabne Øiet for en god Fremstilling og deels ved Övelse at udvikle den tilsvarende Evne. Da det i første Henseende ikke kommer an paa theoretisk, men praktisk Kjendskab til Kunsten, er der ikke Spørgsmaal om at gjennemgaae nogen sammenhængende Kunstlære eller Rhetorik, men om leilighedsviis at fremhæve dens Love og Grundsætninger i deres Anvendelse, oplyse, at de i Grunden følge af sig selv, antyde deres ligesaa naturlige Begrændsning og bestandig indprente dem eller lade dem indprente sig snarere ad Fornemmelsens end Erkjendelsens Vei. Selve de skriftlige og mundtlige Övelser give stadig Leilighed til saadanne Vink. Men det, der ved et Begynderarbejde tiltrækker sig Opmærksomheden, er nok saa ofte en Feil eller Mangel som en Fuldkommenhed, saa at det gjerne bliver tydeligere, hvorledes

det ikke skulde være, end hvorledes det skulde være. Ved Siden af de Udgangspuncter for en rhetorisk Veiledning, som tilbyde sig under Rettelsen af Disciplenes skriftlige Udarbejdelser eller Afhøringen af deres Foredrag, maa man derfor gennemgaae et og andet tiltrækkende Arbejde af modne Forfattere, for at gjøre opmærksom paa, hvorledes Stoffet er udsøgt, ordnet, sammenföiet og Udtrykket valgt i Overensstemmelse med Arbejdets Formaal. For de studerende Disciple skeer dette blandt Andet under Forfatterlæsningen i Latin og Græsk; lignende Oplæsninger i de danske Timer skal jeg omhandle i et følgende Afsnit. Imidlertid er det först henimod Skolens Afslutning, at man kan slaae ind paa denne Vei. Hovedsagen er og bliver, at en umiddelbar Sands for Fremstillingen i Forhold til det, der skal fremstilles, er tilstede, om end nok saa ubevidst. Hertil bidrager al god Læsning og af Skolefag navnlig Underviisningen i dansk Litteratur, forudsat at man lægger Vind paa umiddelbart Kjendskab til Forfatterne gennem deres Skrifter (s. forrige Afsnit). Det mangler overhoved ikke paa Mönstre i skriftlig Fremstilling, som uvilkaarligt gjøre deres Indtryk, og da den skriftlige og mundtlige Fremstilling i det Hele taget have Vilkaar og Love tilfældes, lærer man af disse Mönstre ikke blot at skrive for sig, men ogsaa at tale for sig; selv for en Taler i engere Forstand gives der intet uundværligere Dannelsesmiddel end Læsning. Men det Særegne ved mundtlig Fremstilling, den friere Stil, da man nemlig ikke skal tale som en Bog, den tydeligere Fremhæven af Hovedpuncterne, da man nemlig skal kunne forstaaes i Öieblikket, fremdeles Alt hvad der hörer til at finde sine Ord og foredrage dem hörligt i Sammenhæng, kræver for saa vidt

særegne Mönstre, og i denne Henseende er Ungdommen temmelig forladt. I Skolen forekommer vistnok hver Dag en Slags mundtlig Underviisning, men under Form af længere sammenhængende Foredrag kan den i Reglen ikke meddeles. Udenfor Skolen er det kun fra Prædikestolen, at der jævnlig tales til en Kreds, hvori ogsaa Skoleungdommen er indlemmet; men afseet fra, at netop det geistlige Foredrag saa hyppigt lider af en uægte Salvelse (til stor Skade for Opbyggelsen), er det i alt Fald et talerisk Foredrag, nærmest henvendt til Fölelsen og Villien og for saa vidt anderledes stillet end den blotte mundtlige Fremstilling af sine Tanker i Sammenhæng, som ethvert dannet Menneske skulde være mægtig. Kortsagt: Ungdommen har rigelig Leilighed til at faae sin Skriveevne uddannet ved at læse, men ikke til at faae sin Taleevne uddannet ved at höre. Derfor maa Skolen, hvad mundtlige Övelser angaaer, i det Hele holde sig til Begyndelsesgrundene (at tale reent, at gaee alene o. d.), men disse maa den heller ikke forsømme.

Ved Skoleövelser, saavel skriftlige som mundtlige, er man naturlig henviist til den Stiilart, der i Modsætning til den bevægende eller Talerstilen kunde kaldes den oplysende, og som i sin höiere Udvikling er Videnskabernes Stiil. At man ikke har med den bevægende Stiil at skaffe og for Alting ikke skal öve Skoledisciple i at holde Taler, behövede neppe at siges, hvis det ikke virkelig var brugt i ældre Tider og endnu brugtes i visse fremmede Skoler, der for Mange staae som Forbilleder. Saavidt jeg kan skjønne, gjælder det om alle Slags Övelses-Taler, at de mindre vedkomme Talerkunsten end Skuespillerkunsten. Men jo yngre man er, des farligere er det at spille Comedie med sine

personlige Følelser. Derimod er der aldeles Intet farligt i, om man til Övelse fortæller en historisk Begivenhed eller udvikler en Tankerække; i alt Fald er det ikke farligere at gjøre det mundtligt end skriftligt, og skriftlige Övelser i denne Retning, Afhandlinger, Udarbejdelser i Modersmaalet, have gammel Hævd i Skolen og ville altid hævde deres Plads. At man forresten under alle Omstændigheder og ved det Mundtlige som Skriftlige skal undgaae Præget af reent formelle Övelser, ved saavidt muligt at vælge Emner, som ere lærerige ogsaa fra Indholdets Side, vil blive en af Hovedsætningerne i det Følgende. Saadanne Emner tilbyde sig, naar man, uden ligefrem at vælge et Stykke af Skolebogen, alligevel søger dem mellem den Mangfoldighed af Kjendsgjæringer og Forestillinger, som ligge under Skolens Lys og gribe ind i dette eller hiint Skolefag, svarende til denne eller hiin Videnskab og til den Side af Tilværelsen, som den vil bringe os til Bevidsthed.

Disse Emner, opgivne til skriftlig eller mundtlig Behandling, have alle det tilfældes, at de skulle udføres i den Stilart, vi have kaldt den oplysende. Men Tilværelsen, om hvilken de tale, er i sig selv saa mangeartet, at man i Betragtning heraf skulde vente, at det for hvert nyt Stof, der skal fremstilles, blev et nyt Arbejde at udsætte det i Ord, og at Vanskeligheden ligefrem stod i Forhold til Grundstoffets Egenheder. Virkelig see vi ogsaa den oplysende Stilart forgrene sig i visse Hovedarter, som svare til Hovedegenhederne ved det Stof, der er Gjenstand for Oplysningen. Stoffet, som det oprindelig foreligger, er nemlig deels den livagtige Tilværelse, enten i dens Bevægelse (som en Begivenhed osv.) eller i dens Hvile (som en Tilstand, en Skikkelse osv.), og deels den i Aanden opførte Tankebygning,

der viser Tilværelsens indre Sammenhæng. Hertil svare nu Fremstillingens Hovedarter: Fortælling, Beskrivelse og Begrebsudvikling. Fortællingen holder sig til Gjenstandens egen Bevægelse og har deri sin Leder; Beskrivelsen maa selv bevæge sig i og om den foreliggende Gjenstand, som dog ogsaa her er tilstede i anskuelig Virkelighed; Begrebsudviklingen har ikke noget saadant udvortes Tilhold. I Overeensstemmelse hermed ville vi da finde, at det kræver større Anstrengelse eller forudsætter større Aandsmodenhed at udvikle en Tanke end at fortælle en Begivenhed. Men i sin fulde Udstrækning gjælder Alt dette kun, naar man fra nyt af skal fremstille sit eget legemlige eller aandelige Öies Syner og ligesom forvandle dem til Sprogforestillinger. Og hvorofte vil dette skee? Selv den, der som Öienvidne beretter om et Slag, har kun oplevet Lidet af dets vexlende Skjæbner, men samler og gjengiver, hvad Andre have fortalt ham; ja, det Lidet, han personlig har oplevet, har gjerne saa Meget tilfældes med hvad han ved andre Leiligheder har hört eller læst og derved faaet saa at sige sat i Ord, at hans Beretning derom kun tilnærmelsesviis kommer til at bære Præget af en Fremstilling paa første Haand. Saaledes ogsaa Naturforskerens Beskrivelse af en Dyreart, han selv har opdaget. Jo mere den Enkelte eller den Tidsalder og det Samfund, han tilhører, benytter de sproglige Meddelelser, klarer sin Forestillingskreds ved at höre og læse, skrive og samtale, des mere maa man i nye Meddelelser gjøre Afkald paa den Oprindelig, som kunde findes paa et lavere Udviklingstrin, til Vederlag for de mange andre Fortrin, der udmærke det höiere Trin; at der netop i en litterær Tidsalder kan være en egen velgjørende Friskhed ved det, der siges eller skrives af begavede Folk, som ikke ere litterære, vil vist Enhver

have erfaret. Heri ligger nu forskjellige Vink ogsaa om Ungdommens Underviisning. Hvad der paa dette Sted vedkommer os, er kun den almindelige Kjendsgjerning, at Meget, der forholdsviis kan gaae for en Fremstilling paa første Haand, igrunden ikke er det i samme Grad, som det seer ud dertil. Næst den ovenfor begrundede Inddeling af Foredraget i Fortælling, Beskrivelse og Udvikling, maae vi altsaa fremhæve den nok saa indgribende Modsætning imellem Fremstilling paa første Haand, som sjælden forekommer i sin Reenhed, og Gjengivelse af en forud given Fremstilling. Det vil let skjønnes, at forsaavidt der blot bliver Spørgsmaal om en Gjengivelse, lidt meer eller lidt mindre selvvirksom, taber hiin Inddeling af Fremstillingens Hovedarter en stor Deel af sin Betydning, og Vanskelighederne ved de forskjellige Arter blive ikke blot overalt ringere, men tillige indbyrdes mere eensartede. At gjengive en Fortælling, en Skildring, en Begrebsudvikling, forudsat at vi forstaae Gangen deri, er væsentlig een og samme Opgave; hvor let eller vanskelig den bliver at løse, vil ikke saameget beroe paa, hvorledes Stoffet i og for sig er beskaffent, som hvorledes det er os overleveret, og hvor nær vi ved Gjengivelsen skulle holde os til det Overleverede.

Dette gjælder om litterære Meddelelser i Almindelighed og for Skolens Vedkommende om de skriftlige som om de mundtlige Övelser. Kun er man i Skolen endnu mere end andensteds henviist til den gjengivende Fremstilling. Hvad Disciplene kunne have personlig oplevet, hænger gjerne sammen med Familielivet og kommer i alt Fald ikke Skolen ved, om de end selv vilde gjøre den til deres Fortrolige; desuden er det i Almindelighed noget fattigt af Indhold og lyder endnu fattigere, end det er. Ligeledes hvad de i den

Alder kunne have undersøgt ad Iagttagelsens Vei: det kan være af største Betydning for dem selv, uden derfor at egne sig til Gjenstand for en sammenhængende Fremstilling. Om Udbyttet af deres frie Tænkning, der imellem Videnskaberne har sit Tilsvarende i Philosophien, vil man endnu lettere blive enig; thi vistnok hviler ethvert Menneskes Betragtning af Tilværelsen paa en Opfattelse af Tingenes Væsen, som nærmest fremgaaer af den medfødte Aandsretning og de tidlige Indtryk, altsaa af Forudsætninger, der allerede ere tilstede i Ungdommen; men Philosophien skal voxte længe, inden den kan sætte Frugt, og at pirre ved dens Spirer fører ikke blot ikke til Blomstring, men tvertimod til Vantrivning og Vissenhed. Saaledes komme vi igjen tilbage til den Grundsætning, at man skal lade Ungdommen i Fred med dens private Smaabegivenheder og Grublerier, skjønne paa, at de aabne Öiet ogsaa for det, der skal læres, støtte sig til dem i deres Almindelighed, men naar der spørges om skriftlige eller mundtlige Skoleøvelser, søge Emnerne for en fortællende, beskrivende, udviklende Fremstilling nærmest fra det Stof, der kan være modnet ved Læsning eller Underviisning. Fra regnet en og anden Beskrivelse af en let overskuelig Gjenstand o. d., vil det altsaa blive noget i Sprogform Givet, som skal gjengives. Paa den anden Side gjælder det om, at Opgaven kan „vække Interesse og saavidt muligt sætte de aandelige Drifter i Virksomhed.“ Derfor maa Gjengivelsen ikke blive staaende ved simpel Gjentagelse, allermindst af hvad der i en given Form bliver indprentet som Læregjenstand. I Forhold til det lavere eller høiere Udviklingsstrin maa Selvvirksomheden tages i Beslag, dels til at skaffe Stoffet tilstede, dels til at bearbejde det,

samle og ordne det under de Eenheder, som Grundtanken angiver, afpasse Omfanget af de enkelte Bestanddele, stemme Indklædningen efter Indholdets Beskaffenhed og saaledes omdanne det Givne til et nyt sammenhængende Hele. Dette er Formaalet for de særegne Fremstillingsövelser. Men Vilkaarene ved en skriftlig og en mundtlig Fremstilling ere saa forskjellige, at Opgaverne maae blive det i samme Forhold.

Det er ikke her Hensigten at före Beviis for, at Skolen ikke bör lade den mundtlige Fremstillingsevne uden Rög^t og Pleie, ligesom i lang Tid den skriftlige. I en tidligere Afhandling („Om det mundtlige Foredrag, hvorfor og hvorledes det bör udvikles i vort Underviisningsvæsen“ Kbhv. 1841) har jeg søgt at godtgjøre Trangen til mundtlige Övelser i Skolen og Disputereövelser ved Universitetet, — først ved at fremhæve det personligt Dannende netop ved mundtlig Fremstilling eller Forhandling, som ikke kan erstattes ved de Dannelsesmidler, vi have tilfældes med de Dövstumme, nemlig at læse og skrive, og som netop savnes under den stigende Benyttelse af disse Dannelsesmidler, — dernæst ved at fremhæve det mundtlige Ords Betydning i Livet, saaledes som Livet i alle Forhold har udviklet sig, altsaa dets Betydning ikke blot for dem, hvis Embede det bliver at före Ordet, men for enhver Mand af almindelig Dannelse. Selv det egentlige Talerkald, f. Ex. den geistlige Talers, har sin udvortes Forudsætning i Evnen til at udtrykke sig mundtligt i Sammenhæng; denne Evne uddannes naturligst og renest i Forbindelse med den heelt eller halvt videnskabelige Uddannelse, ved Behandling af derhen hörende Emner, og har man sprunget dette Led over, vil man faae

vanskeligere ved paa Prædikestolen at være sig selv og ikke sit Gjenfærd eller endog Gjenfærd af en anden, maaskee virkelig afdöd Taler, hvis Stil man anseer for den rette Prædikestil. Disse Antydninger om de mundtlige Skoleövelsers Adkomst maae være nok paa dette Sted. Jeg skal her gjøre Rede for, hvorledes jeg, navnlig i Afgangssclassen, har sögt at iværksætte det, som fra først af kun var et Önske og en Plan.

Tanken har altid været, at mundtlige Övelser skulle betragtes som et Led af Underviisningen i Modersmaalet. alle Classer igjennem, forsaavidt Læreren har Lyst og Leilighed til at dyrke denne Side af sit Fag. Paa vor Skoles nederste Trin, som gaaer indtil en Lavalder af 10 Aar — i 3die, 2den og 1ste Underklasse — gaves der, Bibelhistorien fraregnet, oprindelig ingen Underviisning i Historie, og Savnet heraf gav Anledning til, først som Forsög, at sætte en Slags indledende historisk Underviisning, meddeelt ved mundtlig Fortælling, i Forbindelse med den simpleste Form af Övelserne, nemlig som Gjenfortælling (jfr. Program for 1844, S. 25). Dette har siden været en staaende Bestanddeel af Underviisningen i de yngste Classer og er optaget i flere Skoler. Læreren i Dansk (Hr. Krossing) fortæller af den nordiske Sagnhistorie, nærmest efter L. Müllers Danmarkshistorie, et Skrift, der maaskee meer end nogen anden dansk Bog er affattet ikke i Skriftsproget, men i Talesproget, og som tillige ved Valg af Stoffet egner sig til denne Brug. Et mindre Stykke fortælles og bliver strax efter gjentaget af een eller flere af Disciplene; naar et Afsnit er færdigt, f. Ex. Regnar Lodbrog, gjentages det under Eet, ligeledes kun af Disciplene, för man gaaer videre: Hu-kommelsen er i den Alder saa tro, at de fleste kunne hjælpe

sig selv frem ved den sidste, samlede Gjentagelse mod Skoleaarets Slutning. Ved Aarspröven kommer Enhver til at fortælle et Stykke af hvad der saaledes er indprentet uden Bog. Der anvendes, Aaret igjennem, en Time om Ugen, og dermed naaer i Almindelighed den 3die Underklasse til Frode Fredegodes Död, den 2den til Ansgar, den 1ste til Knud den Store. Hensigten er at lære Sagnene fra Nordens Oldtid og at öves i sammenhængende Fortællen, det Ene med det Andet; at man lægger Vægt paa Indholdet, er her meer end nogensteds en Betingelse for, at man tör tage Hensyn til Formen, og tjener til at indskjærpe det rette Forhold imellem Stoffet og dets Form, ved strax at sætte det Formelle i tilbörlig Afhængighed. I de fölgende Classer (Fælledsclasserne, Realclasserne, de studerende Classer indtil den överste) er der færre Timer i Dansk, og efterat Retskrivningen er nogenlunde indprentet, begynde de skriftlige Arbejder at gjöre Tjeneste som Fremstillingsövelser; der er saaledes baade mindre Tid og mindre Trang til mundtlige Övelser, der ogsaa med Hensyn til Emner have nogen Vanskelighed paa dette Trin. De fortsættes efter Leilighed, her under noget friere Former, idet navnlig det, der bliver at gjengive, ikke er mundtlig meddeelt, men skal omsættes fra Bogsproget og efter Omstændighederne maaskee ogsaa paa anden Maade tillempes. Undertiden opgives et bestemt Emne, og Kilden (en Reisebeskrivelse, en historisk Fortælling) bliver nærmere anviist; men især paa det lavere Melletrin bliver Valget helst overladt til Disciplene selv, og efter den forskjellige Smag vælge de da Folkesagn, Smaa-fortællinger, historiske Træk o. d.; det er gjerne fra deres Morskabslæsning, de hente Stoffet, og at der tages Nytte af den vaagnende Læselyst, er hverken til Skade for dem selv

eller de Andre. Paa egen Haand at beskrive noget Kjendt eller Seet, hörer til de vanskelige Opgaver, selv om den Vedkommende er nok saa fortrolig med sin Gjenstand: ved den Leden og Hjælpen fra Lærerens Side, som kan blive nödvendig for at fuldstændiggjøre Beskrivelsen, taber let Foredraget sin Egenskab af sammenhængende Foredrag. Saa-danne Emner passe i alt Fald ikke for en noget modnere Alder, som vel skulde kunne gjöre det bedst, men nödig gjör det, fordi Smagen og Fordringerne voxe endnu hurtigere end Evnen.

I den toaarige Afgangsclasse, hvorom jeg nærmest skulde give Oplysning, har man ved Fremstillingsövelserne Alt det at stötte sig til, som en Skole kan yde: den Almeendannelse, de Kundskaber, de Interesser, som kunne være Udbytte af de mange Aars Skolegang og Hjemmeslid, tilmed en Aldersmodenhed, som betegnes ved Lavalderen af 16 Aar for Indtrædelsen og 18 Aar for Afgangen. Den samtidige Overgang paa den ene Side fra Drengalder til Ungdomsalder, paa den anden Side fra Arbeiden paa Grundlaget og Lectielæren til en begyndende Studering, har hos de Fleste allerede i nogen Tid været at spore i deres danske Udarbejdelser; i de to sidste Skoleaar pleier Fremgangen i denne Retning at være paafaldende. Under en saa stærk Udvikling, ikke mindre stærk end den forrige i Underclasserne, ved Overgangen fra Barn til Dreng, maa det mundtlige Foredrag nödig forsömmes. Foruden dets Vigtighed i og for sig, som Dannelses- og som Meddelelsesmiddel, kan det heller ikke blive uden Indflydelse paa det skriftlige Foredrag; thi den langsomme, tilmed eensomme skriftlige Udarbejdelse förer let til noget Piint eller Opskruet i Udtryksmaaden, medens ved mundtlig Fremstilling Jevnhed og Færdighed er en paa-

trængende Fordring. Hvad forresten Vexelvirkningen angaaer, have vistnok de mundtlige Övelser langt mere Stötte i de skriftlige, end omvendt: det er ved Skriveövelser, at man kommer til at sigte sine Tanker og vride sit Udtryk, saa at Vandet löber af, og med god Grund anbefales det selv den færdig dannede Taler, idelig at skrive (jfr. Quintilian l. X, cap. 3). I Overeensstemmelse hermed ordnes Fordelingen mellem det Skriftlige og Mundtlige. Hvad der kan fordres af selvstændigere Opfindelse og Bearbejdelse, Stoffet vedkommende, eller af tilsvarende Egenskaber ved Indklædningen, bliver nærmest övet ved de skriftlige Udarbejdelser, hvor Opgaverne vælges og Arbejderne gennemgaaes efter disse Hensyn; derom vil der blive handlet i næste Afsnit. Ved de mundtlige Övelser, hvor der er mindre Betænkningstid og desuden Tilhørere, som genere, naar der kludres, maa man i Almindelighed holde sig til en renere Gjengivelse, end der kan passe for de skriftlige Arbejder paa samme Trin. Medens det nu i og for sig kan være ret tjenligt at öve Færdigheden i simpelthen at gjengive i Sammenhæng, vil man dog i samme Grad som der maa gjøres Afkald paa en friere Behandling af Emnerne, være opfordret til paa anden Maade at gjøre dem lærerige og tiltrækkende, saavel for den, der öves, som for dem, der overvære Övelsen. Foreløbig stille Fordringerne sig da saaledes: For det Første maa Stoffet egne sig til, efter fornöden Forberedelse, at sættes i Stil paa staaende Fod; thi skulde det være forud udarbejdet og kun fremsiges, blev det til en Declamationsövelse, hvorom her ikke er Tale. For det Andet maa Stoffet egne sig til at vække Deeltagelse hos den Fremstillende ved, efter Opgavens Beskaffenhed, enten som Kjendsgjærning eller som Tankerække at gribe ind i

hans almindelige Dannelselse; thi tænker han under Forberedelsen og Foredraget kun paa det Formelle, paa sin Fremstilling og sig selv som den Fremstillende, vil det mislykkes for ham og snarere være til Skade end til Gavn. Fremdeles maa Stoffet egne sig til paa lignende Maade at vække Deeltagelse hos Tilhørerne, saa at de ikke blot ere iagttagende, men opmærksomme og modtagende. Lægge de ikke Mærke til det, der siges, saa ville de des mere lægge Mærke til den, der siger det; han kan ikke undgaae dem, naar de ere tilstede, ligesaa lidt som de kunne undgaae ham. Men han kan heller ikke undvære dem; thi at tale uden Tilhørere, er en Uting, og virkelige Tilhørere blive de kun, forsaavidt Gjenstanden og ikke den Talende eller hans Maade at tale paa tiltrækker deres Opmærksomhed. Overhovedet kunne disse Øvelser ikke, som de skriftlige, betragtes som et Mellenværende med Læreren som saadan. Man tænke sig ved Privatunderviisning: en Lærer opfordrende sin eneste Elev til at holde et mundtligt Foredrag! Det er kun i Skolen eller rettere sagt i Classen, som en velkendt Kreds af Medstuderende, at den sammenhængende Tale naturligt kan faae sin foreløbige Uddannelse. Men en Betingelse er, at det, der siges, vækker Deeltagelse ogsaa ved sit Indhold; og kun Følelsen af, at man har Noget at meddele, som kan vente Opmærksomhed, selv om det bliver svagere udført, giver Øvelserne i mundtlig Fremstilling deres Sandhed og dermed deres Betydning.

I Begyndelsen brugte jeg selv at opgive Emnerne og anwise Skrifter, der kunde benyttes til Hjælpemiddel; saavidt muligt bleve flere Emner samlede under een Opgave (f. Ex. „Negerlavhandlens Opkomst, Negernes Behandling før, under og efter deres Overfart, Indsigelser mod Slave-

handelen“; „Baldersmythen efter Edda, efter Saxo, Evalds og Øhlenschlägers Balder“; „Indholdet af Livius's 3die Bog 1—43, forsaavidt der handles om Roms indre Historie“). Opgaven blev saaledes fordeelt, at en Deel af Classen fik samme Afsnit at forberede sig paa, og Een af dem eller i Fortsættelse Flere kom til at foredrage det. Men foruden at det i Tidens Længde kunde blive vanskeligt at opdrive saadanne flerleddede Opgaver med tilhørende Kilder, forudsat at man bestandig søgte nye Opgaver, hvilket en Lærer altid maa lægge an paa for at kunne arbeide med lige Friskhed, var der ogsaa noget Misligt i, at Saamange af Disciplene kom til at høre paa Noget, de selv havde forberedt sig paa at fremstille. Heller ikke er det givet, at et Emne, der i sig selv kunde være passende, netop vilde passe for den, der fik det foresat; ethvert friere Arbeide trives bedst ved al den Frivillighed, der efter Omstændighederne kan indrømmes. Da de mundtlige Øvelser i det Hele vakte megen Interesse, gik jeg over til at lade Disciplene selv vælge Emner, snart af fortællende, snart af beskrivende, snart af begrebsmæssigt Indhold, og deres Selvvirksomhed blev saaledes taget fuldstændigt i Brug med at opsøge de heldigste Emner. Men et saa ubundet Valg er langt fra saa let som det synes, og den Mangfoldighed af Emner, som tilsidst bragtes tilveie, var gjerne saa broget, at det blev vanskeligt, ved den nærmere Aftale om Rækkefølgen, at bringe nogenlunde Sammenhæng imellem dem. Jeg har derfor foretrukket at forbinde en vis Frihed i Valget med en vis Indskrænkning, ved nemlig at holde Opgaven i stor Almindelighed, men indenfor de angivne fælleds Grændser lade Enhver vælge Emne og søge Hjælpemiddel efter bedste Leilighed. Skolens Bogsamling kommer her til god Nytte. Naar Opgaven, forud aftalt og tydeliggjort,

bliver moden til Behandling, nævner Iver sit Emne samt den Kilde, han vil holde sig til, og Emnerne ordnes deels efter Lighed, deels efter Modsætning, saa at de saavidt muligt gribe sammen. Der bliver gjerne Anledning til et og andet Raad om bedre Valg af Emne eller Kilde. De seneste Opgaver, som de efter Tid og Leilighed have tilbudt sig, skal jeg her anføre, tilligemed enkelte af de derhen hørende, selvvalgte Emner:

„Fortælling med Stof af Middelalderens Historie.“ (Her valgtes f. Ex. Knud Lavard efter Saxø, Toget til Estland, Longobarderne i Italien, Damask's Beleiring i det andet Korstog, Carl den Dristiges Død, den sicilianske Vesper osv.)

„Skildringer af vilde Folkefærd.“ (Vender, Zigeunere, Natmandsfolk, Scytherne efter Herodot, Hunner, de canadiske Vilde osv.)

„Indholdet af Platos Symposion.“ (Indledning, Phædrus's Foredrag, Pausanias's osv., Oversigt over det Hele. Denne Opgave hører nærmest til de førstnævnte; Dialogen var nylig læst i Grundsproget.)

„Fortælling med Stof af Afrikas, Amerikas og Australiens ældre eller nyere Historie.“ (Cambyses's Tog til Ægypten, Carthagos Fald efter Appian, Saladin, Columbus's Landing, Colonien Sidneys Anlæggelse osv.)

„Skildringer hentede fra Litteratur- og Kunsthistorie.“ (Chinesernes Litteratur; Senecas Levnæt; Troubadourerne; Cervantes, Swift, Holberg, Bellman, Rask; Michel Angelo, Salvator Rosa, Mozart osv.)

„Beskrivelse af forskellige Arter Jagt og Fiskeri.“ (Perlefiskeri, Fiskefangst ved Heste efter Humboldt, Grindefangst, Krokodillfangst, Boajagt, Jagt paa Flodheste, Næshorn, Elefanter, Fangsten med Lasso osv.).

„Udviklinger og Skildringer vedkommende den augustæiske Tids Culturforhold og Tankegang.“ (Cynikerne efter Poul Møller, Epicur og hans Lære, Stoikerne; Augusts Levnet, Ovid; et romersk Huus efter Gallus, Drikkegilder hos Romerne, Bajæ osv.)

„Historiske Fortællinger, helst efter Samtidige, med Udelukkelse af de sidste 100 Aar.“ (Jerusalems Beleiring under Ezechias, Herodes mod Araberne efter Josephus, Jerusalems Ødelæggelse efter Josephus og Tacitus, Slaget ved Pharsalus efter Cæsar; Knud den Helliges Død efter Saxo, Arconas Indtagelse lgl.; Carl den 12te i Ukraine efter Voltaire osv.)

„Historiske og geographiske Skildringer vedkommende Afrika og Australien.“ (Afrika efter Herodot, Slaget ved Zama efter Livius, Mamelukerne, Cairo og Pyramiderne, Mungo Parks Reise til Niger, Madeira efter Bille, Tonga-Øerne osv., Sydhavsøernes Natur.)

„Skildringer af Sammenstød mellem Folk af forskellige Culturtrin.“ (Brænnus i Italien efter Livius, Cortez i Mexico, Væringerne, Hanserne i Bergen efter Holberg, Japaneserne og Europæerne, Kotzebues Audients hos Dronningen paa Sanwicksøerne osv.)

„Mærkelige Landesyger, Beleiringer og andre Landeplager i ældre og nyere Tider.“ (Pesten i Athen efter Thucydid, Pesten i Florents efter Boccac, den sorte Død, Pesten i Kjøbenhavn efter Mansa, Koppesygen i Grønland, Reisers Ildbrandshistorie, Jordskjælvet i Lissabon, Sagunts, Antiochiens, Leydens, Saragossas Beleiring osv.)

„Emner af Kirkens Historie.“ (Augustins Omvendelse, Wiclefs Levnet, Joh. Huss, Hussiterkrigen, Loyolas Levnet efter Ranke, Jesuiterne, Zinzendorf, Hernhuterne, den engelske Mission i China osv.)

I Løbet af de to Aar, der tilbringes i Afgangssclassen, faaer enhver af Disciplene nogle Gange Leilighød til selv at øves og, hvad der paa sin Viis kan være ligesaa nyttigt, at høre paa alle de Andre. Hyppige Øvelser, selv om Tiden tillod dem, er der ingen Trang til; i det Hele staaer Udbyttet kun til en vis Grad i Forhold til Hyppigheden. En nogenlunde talrig Classe er heldigst for de mundtlige Øvelser; thi foruden den større Opfordring til at gjøre sit Bedste ved Valget og Forberedelsen, er det i sig selv lettere at tale, naar Flere end naar Faa høre, og lettere at skjønne, hvorpaa det kommer an, naar man hører flere Forskjellige tale. Imidlertid er der ogsaa en Grændsø herfor, og allerede Hensyn til den Tid, det medtager at lade den Ene efter den Anden foredrage sit Emne, kræver en Begrænsning af Antallet. Da det nu ligger i en Skoles Bestemmelse som Skole, hvis den overhoved tillægger disse Øvelser nogen Betydning, da ogsaa at lade hver Enkelt faae Deel i dem, har jeg under den her omtalte Form af Øvelserne, der ikke gjør større Krav til Flid, Lyst eller Evne, end den øvrige Underviisning, ikke betragtet det som en frivillig Sag, om Nogen vilde deeltage eller ikke, og der er heller aldrig yttret Ønske om at forbigaaes. Saaledes har enhver Opgave medtaget 6—8 af de danske Timer; der er vel i Gjennemsnit stillet tre Opgaver i de to Aar, som er Classens Underviisningstid.

Hvad Fremgangsmaaden forøvrigt angaaer, thi en Methode har det aldrig været, skal jeg indskrænke mig til nogle faa Antydninger. Det Meste følger allerede af Øvelsernes Hensigt og almindelige Character. Da Foredraget skal være sammenhængende, maa følgende den, der har Ordet, tale uden Afbrydelse, med mindre der en sjælden Gang kan

blive Anledning til at indskyde et Spørgsmaal, som naar der indtræder en öieblikkelig Benauelse eller noget andet Tegn paa, at Tankerne tage en personlig Retning istedenfor at holde fast ved deres Gjenstand; et Realitetsspørgsmaal förer dem uvilkaarligt til Sagen. Naar et Foredrag er sluttet, gör jeg strax de Bemærkninger, der paatrænge sig enten om Enkeltheder ved Gjenstanden selv eller om dens Behandling; der er gjerne Leilighed til at fremhæve en eller anden almindelig Regel, som bliver anskuelig netop ved at kunne anvendes paa det bestemte Tilfælde, og igrunden kun tjener til at indskjærpe, hvad et umiddelbart Indtryk allerede har sagt. Det er jevnligt det Samme, der kommer igjen under nye Anvendelser. Hvad saaledes Valg af Emne angaaer, gives der tidt nok Leilighed til at minde om, hvor meget det afhænger af et skjönsomt Valg, om Foredraget kan lykkes eller ikke. Et fortærsket Stof kjeder Tilhörerne eller gör dem kritiske; ikke mindre kjeder det den, der skal behandle det; søger man da et nyt, kommer det an paa at skjelne, om dets Tiltrækning oprindeligt ligger i Indholdets Masse, livagtig udformet, eller i den subjective Indklædning; thi at gjengive en Forfatters Aandrigheder og lyriske Vendinger er en forlegen Sag, og undgaaes de, bliver maaskee det Hele fladt. Selv det taknemligste Stof kan sjælden gjengives heelt og holdent som det er at læse, mindst naar det kun er et Brudstykke, og det bliver derfor nödvendigt at udstrække Valget ogsaa til de enkelte Bestanddele af det Valgte. Hvad Forberedelsen videre angaaer, gjælder det om frit at tilegne sig Stoffet, og altsaa ikke stille sig til Opgave at gjengive det, man har udsögt af sin Kilde, men ved dennes Hjælp at fremstille sin Gjenstand. Enhver Forglemmelse heraf mærkes let, enten paa en ligegyldig,

routineret Sikkerhed, der i sin højeste Udvikling træffes hos Forevisere i et Menageri, eller paa en forhippet Famlen efter visse bestemte Udtryk, ligesom ved Oversættelse fra fremmede Sprog. Skal man kunne fremstille Noget for Andre, maa man vide Mere derom, end man skal sige. Under selve Foredraget bliver det billigviis Hovedsagen at tænke paa det, man taler om; er man godt forberedt og for saa vidt inde i Sagen, og er man tillige godt samlet, ville Ord og Sætninger, Betoning, Ophold i Talen, kort Alt hvad der giver det mundtlige Foredrag Udtryk; af sig selv falde saa rigtigt og naturligt, som man efter sin maaskee høist ufuldkomne Smag og Færdighed er istand til at give det. Kun for med det Samme at komme ud over disse Ufuldkommenheder, maa man under Foredraget, jo mindre det her kan anspænde ved sit Indhold, have nogen Tanke tilovers for de Unoder, man er gjort opmærksom paa; de ere sjælden saa personlige, at der jo gjentagne Gange er givet Vink desangaaende. Saaledes mangler det ikke paa modsatte Exempler til at oplyse de Fordringer, der særlig gjælde den mundtlige Fremstilling. Et sammenhængende Foredrag, bestemt til at høres af en større Kreds, kan ikke tilstede de Skjodesløsheder, som endog stode i daglig Tale: uædle Udtryk for en ædel Forestilling, sjudsket Udtale, Sætninger med dobbelte Ledde, en overdaadig Brug af Partiklerne „og saa, og saa, og derpaa saa“ eller af det skarpsindige „men“. Endnu mindre kan det dog tilstede et Ordvalg, en Udtale, en Sætningsdannelse, som kun har sin Hjemmel i Bögerne og Stavemaaden, ikke i den dannede Tale. Da iblandt de forskjellige Dialecter, som her tales, Skriftsproget noget nær er den hyppigste, bliver der Leilighed nok til at minde om, at et Skriftsprog altid danner

sig efter sit Talesprog og ikke omvendt. Ved at høre et Menneske tale som en Bog er der noget Uhyggeligt, Spøgelseagtigt, som først forsvinder, naar han virkelig tager Bogen og begynder at dictere. En og anden Fortalelse eller Familien og Ubehjælpsomhed er ikke nær saa skadelig for Indtrykket, som dette Skriftsprog, der gjør hele den personlige Fremtræden til en Usandhed. Ligesom nu Alt dette følger ligefrem af det mundtlige Foredrags Natur, saaledes ogsaa forskjellige mindre Enkeltheder: at Navne, Tal og hvad Andet der ikke flyder sammen med de omgivende Ord og altsaa, naar det overhøres, ikke lader sig gjætte af Meningen, har dobbelt Krav paa en tydelig Udtale; at man af samme Grund maa begynde hörligt, men ogsaa jevnt, uden at sætte for stærkt an; at man, næst at tænke paa det, man siger, bestandig maa løbe noget forud med Tankerne, ligesom man gjør med Öinene paa en stenet Vei, og at man navnlig maa vide med sig selv, naar man vil ende, for ikke, overrasket ved at være færdig, enten at slutte pludseligt, med et Ryk, eller afbrudt og hviskende ligesom Helten i en Tragedie, naar han har faaet Stikket; at man ikke ved keitede Bevægelser maa modarbeide Indtrykket af det, man siger, ikke pille Værk af Gardinsnoren, svaie hid og did med Legemet, stirre som en Voxfigur osv.

Alle saadanne Mangler ved Opdragelsen, der med Tiden kunne blive til Uleilighed, komme tydeligst frem ved de mundtlige Övelser og kunne her tildeels overvindes, i alt Fald med Henviisning til et eller andet Huusraad. Mod Feil ved Mæle eller Udtale er det simple Raad, at faae Leilighed til at læse höit, mod Hakken og Smaastammen, at oversætte en let Text fra Bladet o. d., da man altid bedst kan hjælpe paa en enkelt Side af det Formelle, hvor der

ikke er noget Vigtigere, der tager Opmærksomheden i Beslag. Ved selve Fremstillingsövelserne, afseet fra det Lærerige i Indholdet, er det Foredraget i Almindelighed, der bliver dannet; Mange gaae kjendelig frem i Jevnhed, Frihed og Sikkerhed, medens de Alle faae en bedre Forestilling om, hvorpaa det kommer an. Hertil bidrage de Vink, der gives dem personlig, men især dog de Iagttagelser, de anstille som Tilhørere, saavel ved de dygtigere som ogsaa ved de svagere Foredrag. Da man, efter Æsop, „har sine egne Feil i en Pose paa Ryggen, men Andres forpaa,“ er det ofte lettere at see de fælleds Svagheder hos Andre, end hos sig selv. I denne Henseende kunne netop de svageste Foredrag være de lærerigste.

Opgaver som de hidtil omtalte har jeg brugt i den forrige øverste studerende Classe og bruger dem, efter Skolens Udvidelse, i Afgangsslassen. At de væsentlig gaae ud paa en Gjengivelse, stemmer med de Fordringer, der maae stilles, saavel paa de Talendes som paa Tilhørernes Vegne. Det er heller ikke vanskeligt at finde passende Emner til Fortælling og Beskrivelse. Men hvad Begrebsudvikling angaaer, bliver der for alle Vedkommende noget Trættende ved en Række Gjengivelser af fremmede Tanker og Betragtninger, saaledes som de her kunne ventes tilegnede. Underviisningen stræber vel at klare forskellige Grundbegreber, men aldeles foreløbigt; Disciplenes friere, selvvalgte Læsning gaaer kun undtagelsesviis i Retning af Drøftelsen af almindelige Sandheder. Derimod er der ikke fåa herhen hørende Spørgsmaal, som de komme til at drøfte under Samtaleform, og blandt disse igjen adskillige, som Skolens Underviisning har sat i Gang og ved given Leilighed maa gjøre Sit til at faae opklarede. Dette kan skee ved de mundtlige Øvelser, gjen-

nem indbyrdes Forhandling om et saadant fælleds Strids-spørgsmaal; efterat Classens Modenhedstrin er steget med det Aar, der fra Universitetet er lagt over til Skolen, har jeg forsøgt at optage denne Form af Øvelserne ved Siden af den tidligere. For at finde passende Opgaver har jeg hver Gang i Fælledsskab med Disciplene gennemgaaet forskellige Spørgsmaal, som kunde komme i Betragtning: eet var for svævende, et andet for snevert; eet hørte til Tidens eller Døgnets politiske, religiøse, pædagogiske Spørgsmaal, et andet var fortærsket og vilde kun friste til at anbringe tillærte Domme og Betragtninger. Forinden en Opgave bestemtes, forvissede jeg mig tillige om, at Meningerne vare saavidt deelte, at omtrent lige Mange vilde efter det første Indtryk besvare Spørgsmaalet med Ja og med Nei. De Opgaver, vi have benyttet, vare saaledes stillede:

„Kan Fortrin i Civilisation give det ene Folk Adkomst til at undertvinge det andet?“ (Dertil knyttedes senere den lignende Opgave: „Skildringer af Sammenstød mellem Folk af forskjelligt Culturtrin,“ s. o.)

„Er det tjenligst til Kunstord i de forskjellige Fag at have fælleds europæiske Fremmedord eller Ord af Modersmaalet, tillempe ved Sprogbrugen i det paagjældende Fag?“

„Kan man betegne Mennesket som det ypperste Dyr?“

Opgaven blev forhandlet saaledes, at de af Classen, der deelte Mening, kom sammen for at aftale, hvorledes deres Mening bedst kunde belægges med Grunde og den modsatte gjendrives; de bestemte selv, hvem der skulde fremsætte den fælleds Beviisførelse. Efterat Ordførerne havde udviklet Sagen, hver fra sin Side, begyndte de gjensidige Indvendinger; hvem der vilde, kunde tage Deel og da udtale sig enten om Sætningen i Almindelighed eller om

et enkelt Punkt; undertiden gik det fra sammenhængende Udvikling over til Spørgsmaal og Svar. At de Modnere vare i størst Virksomhed, bidrog til en usvækket Deeltagelse og fremmede det fælleds Formaal, at komme til klarere Erkjendelse af den Sandhed, der skulde belyses. Hvert Emne optog 4—5 Timer, og til Slutning blev da Udbyttet kort sammenfattet, ligesom naar en skriftlig Udarbeidelse er gennemgaaet.

At det opgivne Spørgsmaal er fælleds, at Flere forberede sig i Forening, at Tankerne udvexles ved indbyrdes Forhandling, at det staaer Enhver frit at deeltage eller ikke, er det Særegne ved denne Form af mundtlige Øvelser, til Forskjel fra den før beskrevne. Disse Egenheder følge af, at Stoffet ikke er Kjendsgjæringer, der skulle fortælles eller beskrives, men Anskuelser, der skulle udvikles. Saavel ved den ene som ved den anden Form af Øvelserne er det Grundtanken, at deres Betydning for en sund og naturlig Uddannelse af Fremstillingsevnen staaer i ligefremt Forhold til Deeltagelsen for det Indhold, der fremstilles.

Skoleefterretninger.

Juli 1855.

Realclassernes Antal er iaar forøget med den nye 2den Realclassse (s. forrige Aars Program). Den endelige Ordning afhænger af, hvad der af Ministeriet maatte blive bestemt om en Afgangsprøve for Realdisciple.

I følgende Tilskrift til Lærerne henlede jeg deres Opmærksomhed paa enkelte Punkter ved Underviisningen:

„Jeg tillader mig, nærmest med Hensyn til de lavere „Trin af Underviisningen, at henlede Dhrr. Læreres Opmærksomhed paa Vigtigheden af, at Fordringerne ved den daglige Overhøring stilles saaledes, at der saavel ved Afhørringsmaaden som ved Bedømmelsen bliver fortrinsviis lagt Vægt paa, hvad der netop hører til den Dags Opgave og som saadant ogsaa har havt Krav paa Forberedelsen i Hjemmet.

„I de Fag, hvor man har en Lærebog at holde sig til „eller mundtlig udførte Erindringsord eller en Samling af Stykker til Udenadslæren, og hvor nu Stoffet Lectie for Lectie skal gjengives omtrent i samme Form, hvori det foreligger, er det gjerne tydeligt nok for Disciple som for Lærere, hvad der maa betragtes og behandles som Dagens egentlige Fordring. Hvor nødvendigt det end er, bestandig ved given Leilighed at gjenkalde det forhen Lærte, er man dog nærmest henviist til det, som nu skulde

„læres; ved hver Gang at fremhæve den lille Deel af Stoffet,
„der som Nyt eller Repetition er udtrykkelig foresat, faaer
„man sikkert Magt over det hele. Dette er endnu mere
„Tilfældet i de Fag, hvor Kjendsgjernerne ikke, som i
„en Lærebog, have hver sin bestemte Plads, men ere i frit
„Omløb og gjentage sig des hyppigere, jo vigtigere de ere.
„Det kan her være vanskeligt at drage Grændsen mellem
„det til hver Time Foresatte og de almindelige Forkundska-
„ber; men en Grændse maa der drages, saa bestemt som
„muligt. Ved en Lectie i fremmede Sprog bliver det saale-
„des den første Fordring at kunne oversætte saavel
„Sætningerne i deres Sammenhæng som Gloserne enkeltviis
„i den Form, hvori de her forekomme, fremdeles at kunne
„skjelne Bøiningsformen og henføre den til Ordets alminde-
„ligste Grundform, og efter Omstændighederne vel ogsaa at
„kunne gjenoversætte Et og Andet af Lectien fra Dansk paa
„det fremmede Sprog; hvad der forresten under Tydningen
„kan være at indøve og gjenkalde i Erindringen fra den tid-
„ligere Underviisning, maa vistnok ikke oversces, hverken
„ved Afhøringen eller endog ved Bedømmelsen, men kan
„dog ingenlunde tages i Betragtning i samme Grad som det,
„der netop denne Gang har uimiddelbart Krav paa Opmærk-
„somheden.

„I Overeenstemmelse hermed maa Omfanget af en
„Lectie, i hvilket som helst Skolefag, nærmest afmaales ef-
„ter, ikke hvad der skulde være lært de forrige Gange, men
„hvad der kan læres til denne Gang. Istedensfor staaende
„Lectier, som i Regning hele Tabellen, i Fransk Hjælpe-
„verberne, i Historie visse Kongerækker o. d., maa et saa-
„dant Stof, saalænge det behøver at være Lectie for Alle
„eller for Enkelte, hellere deles i mindre Stykker, hvoraf

„man hver Gang tager et nyt og, naar man er kommen det
„sidste igjennem, begynder forfra, indtil den fornødne Sikker-
„hed er opnaact.

„Under den store Trængsel af Lærefag, der saa let
„kan forplumre eller forknytte den lærelystne Ungdom, bli-
„ver det dobbelt vigtigt, at de daglige Fordringer ere saale-
„des beskafne, at de med den størst mulige Nøisomhed i
„Omfang forene den størst mulige Bestemthed, saa at det
„baade er tydeligt, hvad der fordres, og dette da fordres
„indprentet uden Slaphed og gjengivet uden Kluderi. Naar
„der stilles bestemte Fordringer, vil man fra alle Sider
„kunne skjønne, om Dagslectierne i det enkelte Fag staae
„i passende Forhold til Lectierne i de andre Fag og til
„Skolens Læreplan. Naar der stilles bestemte Fordringer,
„kan man saameget hurtigere bestride den daglige Overhø-
„ring, og altsaa vinde Tid deels til at lade Flere komme
„op — jo Flere jo bedre — og deels til at fyldestgjøre
„Underviisningens Krav ved Siden af Overhøringens og
„skaffe sit Fag Indgang ved Samtale eller anden fri Med-
„delelse. Naar der stilles bestemte Fordringer, faaer man
„lettere alle Disciplene med, idet de Bedre ikke saa let
„kunne falde hen ubemærket og slaae sig igjennem med
„deres Forkundskaber, og derimod de Disciple, der endog i
„længere Tid have været efterladende, ville være istand til
„at gjøre deres Arbeide tilfredsstillende omtrent den samme
„Dag, de beslutte sig dertil, uden først at skulle stride sig
„igjennem alt det, de have forsømt, og synke tilbage efter
„et Par mislykkede Forsøg paa at reise sig. Bestemthed i
„Fordringerne er kortsagt et Middel til at bevare en gjen-
„sidig Tryghedsfølelse, selv under den store Mangfoldighed
„af særskilte Læregjenstande.

„En Vanskelighed ligger i det Utilfredsstillende ved
„mange af de gjængse Skolebøger, som man hverken kan
„fordre fuldstændig eller nøiagtig indprentede, fordi de snarere
„synes at være Udtog af Skrifter for et høiere Dannelsesstrin,
„end Læremidler for Skolens Ungdom. Hvor man ikke har
„mere tilfredsstillende Skolebøger at sætte i Brug eller kan
„undvære en trykt Ledetraad, maa man hjælpe sig med at
„frembæve det Vigtige, overspringe det Overflødige, tilføie
„det Manglende, saavidt muligt efter Aftale med de andre
„Lærere i Faget. I et af de forrige Aars Lærermøder var
„det paa Omtale, at det med Hensyn til Repetition og Læ-
„rerskifte er vigtigt, ved Mærker i Lærebogen, Erindrings-
„ord o. d. at slaae fast, hvad der er oversprunget (og som
„altsaa, hvis det senere skal medtages, bliver at lære fra
„Nyt), og hvad der er tilføiet (og som altsaa maa gjenta-
„ges, forat den Tid, det har taget, ikke skal være spildt).
„At saadanne Tillem্পninger af den brugte Lærebog
„maae gjøres ret tydelige for Disciplene, følger af de fore-
„gaaende Betragtninger, for hvilke jeg herved udbeder mig
„Lærernes velvillige Opmærksomhed.“

Den 27de November 1854.

M. H.

Efterat der i de forskjellige Fag var indgivet Planer for Underviisningen, holdt jeg en Række engere Lærermøder, nemlig i November om Latin og Græsk (to Møder), i November og December om Naturhistorie, Naturlære, Mathematik og Regning (tre Møder), i Marts om Modersmaalet, i Mai om Religion og Geographi; Forhandlingen om Historie og de nyere Sprog m. m. blev opsat efter den forventede Lov om en Ordning af Realunderviisningen.

Før Juleferien afholdtes, som sædvanlig, Halvaarsprøve

i de høiere Classer. Siden April har Afgangsslassen, med sine to sideordnede Afdelinger, ligesom ifjor været deelt efter Ældre og Yngre, paa Grund af den forestaaende Repetition.

Til Afgangsprøven i Juni og Juli d. A. indstille sig til 1ste Deel de 18 Disciple af Overgangsslassen samt, efter indhentet Tilladelse, 3 af Afgangsslassen, som ogsaa ifjor underkastede sig Prøven; til 2den Deel de 14 ældre Disciple af Afgangsslassen; Udfaldet vil blive meddeelt i næste Aars Program. Om Afgangsprøven i 1854 s. n. S. 40 ff.

Underviisningens almindelige Gang og de forskjellige Classers Standpunct kan sees af nedenstaaende Udsigt over hvad der er læst i det forløbne Skoleaar.

Forberedelseslassen.

Børnene optages helst i Sexaarsalderen, og der forlanges aldeles ingen Forkundskaber, saa at Mange ved Optagelsen ikke engang kjende Bogstaver. Her undervises, 4 Timer daglig, i Læsning og Skrivning (Hr. Prip), Regning (Hr. Sæborg), Sang (Hr. C. Skou) og Legemsøvelser (Hr. Scheer). Underviisningen gaaer nærmest ud paa at forberede Børnene til Optagelse i den egentlige Skole. Den maa altsaa bringe dem til at læse reent og flydende og skrive læselig Sømmenskrift, og forresten, især ved Samtaler, søge at vække deres Sands og Tænksohmied og udvide deres Forestillingskreds i Retning af Skolens Lærefag.

3die Underclasse

optager som egne Læregjenstande Bibelhistorie og Jordbeskrivelse. Da det i Begyndelsen falder Disciplene uvant at lære Lectier, gaaer man i de første Maaneder temmelig langsomt frem; det Meste gennemgaaes først ved mundtlig Underviisning. I Dansk foruden Indenadslæsning (jevnlige i Chor) tillige Gjenfortælling af Nordens Sagnhistorie og Øvelse i at afskrive efter Bog eller nedskrive udenadlærte Vers. Tegning.

I det forløbne Skoleaar er gennemgaaet: Dansk. I Indenadslæsning (tildeels Chorlæsning) Endeel af Hjorts Børneven; Forstandsøvelser; forelæst Robinson; Gjenfortælling af Sagnhistorien indtil Frode Fredegods Død; nedskrevet udenadlærte Vers paa Tavle. Bibelhistorie. Balslev: Det gamle Testament og det nye indtil Lignelserne. Geographi. Efter „Geographi for smaa Børn“, hele Europa undtagen Tydskland. Regning. De fire Regningsarter i ubenævnte Tal. Sang. I Forening med Forberedelsesclassen lært Ord og Melodi til 25 Fædrelands- og Børnesange. Tegning efter Helstedes Tegnebøger.

2den Underclasse

optager Naturhistorie og tillige Tydsk, med Oplæsning, Oversættelse og Afskrivning.

I det forløbne Skoleaar er gennemgaaet: Dansk. Indenadslæsning i Hjorts Børneven, 2den D. S. 233—398 og 650—750; forelæst Meinerts Fortællinger om Kbhvn. og nogle Reiseeventyr; Gjenfortælling af Sagnhistorien indtil Ansgar; Vers nedskrevne efter Hukommelsen 3 Gange ugentlig; Dictat 4 Gange ugentlig. Tydsk. Hallager S. 1—41 oplæst (jevnlige i Chor), oversat; det Meste deraf afskrevet efter Bogen; lært Kjøen og Fleertalsformer for de heri forekommende Navneord; Vers udenad S. 167—169. Bibelhistorie. Balslev: S. 57—101; Endeel tilføiet ved mundtlig Fortælling; nogle Festpsalmer. Geographi. G. for smaa Børn: Asien, Afrika, Amerika og Australien. Naturhistorie. Krarup Hansen „De mærkværdigste

Pattedyr“. Regning. De fire Regningsarter i ubenævnte Tal; Addition, Subtraction og Multiplication i benævnte Tal; jævnlig Hovedregning. Sang. Lært 15 nye Sange. Tegning efter Helstedes Tegnebøger.

Iste Underklasse a og b.

Denne Classe afslutter det lavere Trin. Her begynder Underviisningen i Fransk, hvorved der lægges mest Vind paa Udtale og Glosekundskab. Da Sprogbegrebet begynder at vaagne, forberedes den analytiske Sprogunderviisning, navnlig af Læreren i Tydsk. Religionsunderviisningen optager Balles Lærebog. Geographi læses efter en større Lærebog, den samme, der bruges i alle de følgende Classer. I Regning gaaer man over til Brøk.

I det forløbne Skoleaar er gennemgaaet: Dansk. Borgens og Rungs danske Læsebog, 2det Cursus gjennemlæst flere Gange; foreløst „Odysseus's Hjemreise“, „Eventyr i Øst og Vest“ og nogle Reiseeventyr; Gjenfortælling af Danmarkshistorie indtil Svend Tveskjæg; Vers; Stileøvelser og Dictat. Tydsk. Hallager: S. 66—160, undt. S. 89—92 og 96—117, til hver Gang Endeel af Lectien udenad; Dictat. Fransk. Manuel S. 6—33 (Chorlæsning); Gloserne S. 237—249. Religion. De 3 første Capitler af Balles Lærebog; repeteret Balslevs Bibelhistorie; nogle Festpsalmer. Geographi. Munthe: fra Danmark til Nederlandene. Naturhistorie. Prosch's mindre Lærebog indtil Fiskene. Regning. De fire Regningsarter i benævnte Tal; Addition i Brøk; jævnlig Hovedregning. Sang. I Bulls kortfattede Musiklære lært Sangene 1—28; indøvet Nodelæsning. Tegning efter Helstedes Tegnebøger.

2den Fælledsclasse.

Som Grundlag for Underviisningen i alle Sprog lægges i denne Classe Vind paa at forklare og indprente de almindelige Sprogbegreber; hertil benyttes fornemmelig det tydske Sprog, som har 5 Timer om Ugen, og der virkes

navnlig ved Tydning og Stiløvelse. Som nyt Fag indtræder Engelsk. Efterat den historiske Underviisning er forberedt i de forrige Classer ved mundtlig Fortælling, læses her Historie efter Bog. Sanglæren, som indtraadte i 1ste Underklasse, bliver her afsluttet.

I det forløbne Skoleaar er gennemgaaet: Dansk. Funchs Læsebog S. 1—223; forelæst „Aladdin“ og „Fiskeren og hans Datter“; Krossings Schema, i Henhold til Grammatikunderviisningen i Tydsk; Vers; mundtligt Foredrag af Smaafortællinger; Stile. Tydsk. Rungs Læsebog S. 1—84; Forklaringer om Sætning og Ordclasser; Schema til den tydske Grammatiks Formlære; indøvet Jürs og Rungs Materialier S. 25—30 og 46—48; mange Stile og Omstile. Fransk. Manuel S. 33—81; Hjelpeverbernes Conjugation; Talordene. Engelsk. Mariboe S. 1—45; Verberne; Dictater. Religion. Balles Lærebog S. 56—87; S. Müller: Bibelen i Udtog S. 167—228; Katechismus. Historie. I Kofods vgt. Begivenh. den gamle Historie. Geographi. Munthe fra Nederlandene til Asien. Naturhistorie. Efter Prosch's mindre Lærebog S. 95—153. Regning. Bræk. Sanglære. Gennemgaaet Bulls kortfattede Musyklære. Tegning efter Fortegninger og fritstaaende Legemer, samt geometrisk Tegning.

Iste Fælledsclasse a og b.

I denne Classe forberedes Adskillelsen mellem de Disciple, der ere bestemte til Studering, og dem, der skulle gennemgaae Realclasserne, idet de Studerende 6 Timer ugentlig læse Latin, medens de Øvrige foruden 1 Tillægstime i Tydsk have Arithmetik 3 Timer og Tegning 2 Timer; alle de andre Timer ere fælleds. For de Studerende afsluttes her Underviisningen i Engelsk. Sangunderviisningen sluttes med tostemmig Sang; de, som mangle Anlæg for Musik, have en særskilt Time i Skrivning.

I det forløbne Skoleaar er gennemgaaet: Dansk. Indenadslæsning af Campes „Amerikas Opdagelse“; forelæst „Hakon Jarl“, „Palnatoke“, „St. Hans Aftenspil“ og „Landet fundet og forsvundet“; gennemgaaet den nordiske Gudelære; Vers; Foredrag af Smaafortællinger; Stile og

Dictater. Latin. Bergs og Møllers Læsebog 1ste Deel S. 1—39; Madvigs Formlære; Stile og Omstile. Tydsk. Rung S. 66—142; Artiklerne, Substantivernes Declination, Pronominerne og Verberne; Stile; af Jürs og Rungs Materialier fra det 22de til det 30te Stykke (Realdisciplene tillige: de 16 første Sider af Materialierne og flere Stiløvelser). Fransk. V. Bjerrings Samling af lette Læsestykker S. 1—68; udenad S. 1—7; Hjælpeverberne, de 3 Conjugationer, Artiklerne, Formationstabellen, de stadige Endelser, Fleertals- og Hunkjønnsdannelsen, Pronominerne, undtagen de ubestemte. Engelsk. Fistaines Fortællinger S. 1—61; efter Mariboës Formlære de 3 Classer af Verber samt Hjælpeverberne; Stile og Dictater. Religion. Balles Lærebog Cap. 4 og 5; Fadervor, Troesartiklerne og de ti Bud efter Luthiers Katechismus; af S. Müllers Bibelen i Udtog Side 1—120. Historie. Kofods vigt. Beg.: fra Middelalderen til Ludvig d. Fjortende. Geographi. Munthe: Asien, Afrika og Amerika. Naturhistorie. Efter Prosch's mindre Lærebog gennemgaaet Dyreriget og Indledningen til Planteriget. Arithmetik (for Realdisciplene): Decimalbrøk; de 3 første Regningsarter med Bogstavstørrelser. Regning. Regula de tri, enkelt og sammensat; Hovedregning. Tegning (for Realdisciplene) efter Fortegninger og fritstaaende Gjenstande; geometrisk Tegning. Sang tostemmig.

2den Realclasse.

Foruden de forskellige Lærefag og Færdigheder, som i de lavere Classer lidt efter lidt ere inddragne i Underviisningen, optages her Geometri. Fædrelandshistorie og Naturhistorie læses efter udførligere Lærebøger. I denne og næste Classe holdes jævnlig Prøve i dansk Retskrivning, Regning og Skjønnskrift, med forhøiet Indflydelse ved den maanedlige Sammentælling.

I det forløbne Skoleaar er gennemgaaet: Dansk. Oplæsning af Campes Opdagelse af Amerika; forelæst „Helge“ og „Hroars Saga“; et Omrids af den græske Gudelære; Digte af Krossings poet. Lsb. 2 D. lærtes udenad; de vigtigste Retskrivningsregler og Regler for Skilletegn ved Gjennemgangen af Stil eller Dictat; mundtligt Foredrag efter eget

Valg. Tydsk. Jürs og Rung S. 1—28 og 36—61; Hjorts Grammatik til S. 25 samt Verberne og Præpositionerne; Stile og Omstile. Fransk. Borrings Lsb. f. Mellemlasser til S. 50; efter Abrahams Gram. Hjelpeverberne, 1ste og 2den Conjugation, Artiklerne, Hunkjens- og Fleertalsdannelsen, Comparationen og de personlige Pronominer. Ængelsk. Fistaines engelske Fortællinger S. 51—122; Verberne efter Mariboës Formlære; Stiil og Dictat. Religion. Müller: Bibelen i Udtog S. 113—123, S. 145—157 og S. 168—245. Balles Lærebog Cap. 1—6. Historie. Allens mindre Danmarkshistorie. Geographi. Munthe: Danmark, Norge, Sverrig, Rusland, Preussen, Tydskland, Amerika, Australien. Geometri. 1ste Cap. efter Svønningsen. Arithmetik. Bogstavregning; Decimalbrøk; Roduddragning. Regning. Simpel, sammensat og omvendt Regula de tri; Rentess- og Selskabsregning. Tegning efter Fortegninger og fritstaaende Legemer, samt geometrisk Tegning.

Iste Realclasse

er efter Skolens Plan en Toaars Classe, som afsluttes ved en skriftlig og mundtlig Modenhedsprøve (jfr. Program for 1852 S. 20). Her optages Naturlære, og Underviisningen i de forskjellige Læregjenstande fortsættes og udvides. Naturhistorie er ikke læst i denne Classe, men vil for Fremtiden blive optaget som Fortsættelse af Naturhistorien i den nye 2den Realcl. I de nyere Sprog læses, foruden Skolelectierne, Endeel udenom efter frit Valg og paa egen Haand. I Dansk læres udenad et Udvalg af Digte, som Grundlag for Meddelelser om den danske Litteratur, hvert Aar et nyt Afsnit; der gennemgaaes nogle lette svenske Læsestykker.

I det forløbne Skoleaar er gennemgaaet: Dansk. Lært Vers af Digterne fra Brorson till. L. Heiberg, Meddelelser om deres Levnet, Oplæsninger; nogle Stykker af Fänrik Ståls sägner; Munchs det danske, svenske og tydske Sprogs Formlære; Gjengivelse af forelæste Digte, Afhandling, Dictat. Tydsk. „Götz von Berlichingen“ og udvalgte Stykker af Hjorts Læsebog; Hjorts Grammatik til S. 137; fra Dansk oversat af Fistaines udvalgte Stykker

til Overs. fra Dansk; Stile og Omstile; desuden selvvalgt Læsning af større eller mindre Omfang. Fransk. Mérimée Colomba S. 191—212, 261—320, 460—461; Verberne; Stile, Omstile og Dictater. Engelsk. Fistaines Fortæll. S. 64—107, 153—192. 216—225; Sammes udvalgte Stykker til Oversættelse fra Dansk S. 33—52; Verberne; Stile og Dictater. Religion. Müller: Bibelen i Udtog S. 253—343; Levinsens Kirkehistorie S. 151—243. Historie. Allens mindre Danmarks Historie og Kofods Historiens vigt. Begiv. Geographi. Hele Munthes Geographi. Naturlære. Silfverbergs mekaniske Physik. Geometri. Hele Plangeometrien efter Svenningsen; skriftlige Opgaver. Arithmetik. Den elementaire Deel, med Opløsning af den kvadratiske Ligning; skriftlige Opgaver. Regning. Rentesregning, Coursberegning, Selskabsregning. Tegning efter Fortegninger og fritstaaende Legemer, samt geometrisk Tegning.

5te studerende Classe

modtager de studerende Disciple fra første Fælledsclassen. I Latin læses en let Forfatter; i Historie læses Gammelhistorie; i Naturhistorie indtræder en udførlig Haandbog. Arithmetik kommer til som nyt Fag.

I det forløbne Skoleaar er gennemgaaet: Dansk. Læseøvelser; den nordiske Gudelære; Oplæsninger; Vers; mundtlig Fortælling; Læren om Retskrivning og Skilletegn; Stile og Dictater. Latin. Af Cornelius Nepos: Miltiades, Themistocles, Alcibiades, Datames, Epaminondas, Eumenes, Timoleon, Hannibal. Af Madvigs Sproglære: Bøiningslæren; Stile og Omstile. Tydsk. Jürs og Rungs: S. 1—16, 28—67, 159—191; Hjorts Gram: Formlæren; Stile. Fransk. Borrings Læsebog for Mellemecl. S. 1—74; Abrahams Formlære indtil de uregelmæssige Verber. Religion. Balles Lærebog Cap. 1—5; S. Müller: Bibelen i Udtog: det nye Testament til Apostlernes Gjæringer; Bibellæsning; Psalmer. Historie. Bohrs Gammelhistorie. Geographi. Munthe: Amerika, Australien, Europa til Nederlandene. Naturhistorie. Prosch: Pattedyr og Fugle. Arithmetik. De 3 første Regningsarter (efter Dictat).

4de studerende Classe.

Her indtræder Græsk, med Læsebog og Schema til Formlæren. Foruden at Underviisningen i Arithmetik bliver udvidet, kommer Geometri til som nyt Fag. I Dansk indledes Kundskab til Fædrelandets Litteratur, og der gennemgaaes nogle lette svenske Læsestykker. I Religion læres udenad udvalgte Stykker af det nye Testamente. I Historie er iaar lært Danmark efter Allens Lærebog (ellers Middelalderen efter Bohr).

I Aarets Løb er gennemgaaet: Dansk. Oplæsning; Vers; mundtlig Gjengivelse; Stile; det Meste af „udvalgte Stykker af den svenske Litteratur“, udg. af Skandinavisk Selskab. Latin. Cæsar Bell. Gall. 1ste Bog Cap. 1—29 og 3die Bog; Cicero: de to første Taler imod Catilina; Stykker af Forfatterne lærte udenad; Madvigs Sproglære: Formlæren, Casuslæren og enkelte Regler af Sætningslæren; Stile. Græsk. Bergs græske Læsebog for Begyndere: S. 1—25; Bergs Schema til den græske Formlære; Gloser; af og til Stile. Tydsk. Jürs og Rung: S. 67—99, 109—116, 131—160, 199—224, 270—74; Hjorts Grammatik: Kjønslæren og Declinationerne; Stile. Fransk. Mérimée: omtrent 140 Sider; Abrahams Grammatik: Formlæren. Religion. Balles Lærebog 5te—8de Cap.; Herslebs Bibelhistorie til Exilet; Pauli Brev til de Galater og Apostlernes Gjerninger; Psalmer. Historie. Allens Lærebog indtil 1536. Geographi. Munthe: Europa til Schweiz. Naturhistorie. Prosch: Hvirveldyrene; Vaupell's Botanik: Formlæren. Geometri. Berg: S. 1—60. Arithmetik. Bogstavregning og Decimalbrøk.

3die studerende Classe.

I Latin lægges Vind paa Ordføiningen, og der meddeles Forkundskaber i Gudelære, Metrik og hvad der ellers kan forberede til Forfatterlæsning. Danmarks Historie og Geographi læses efter udførligere Haandbøger.

I dette Skoleaar er gennemgaaet: Dansk. Litteraturhistorie: Baggesen, Oehlenschläger og Blicher; Vers; mundtlig Fortælling; Stile; Svensk. Latin. Cicero: Talen pro Milone; Ovid: Metamorphoses 7de Bog; Madvigs Sproglære: Læren om modi og tempora; Metrik og Mythologi mundtlig; Stile. Græsk. Xenophons Anabasis, 1ste Bog; Tregders Grammatik: de uregelmæssige Verber, Biord, Forholdsord. Tydsk. Goethe: Götz v. Berl.; Jürs og Rung S. 67—81; fra Dansk oversat Allen S. 17—36; Hjorts Grammatik S. 1—134; Stile. Fransk. Mérimée Colomba S. 1—129 og Vénus d' Ille; Abrahams Formlære. Religion. I N. T. udvalgte Capitler og Stykker af Rom., 1ste og 2det Corinth., Gal. og Jacobs Brev udenad; Hersleb: det gamle Testam. og Apostlernes Gjerninger; Psalmer. Historie. Allens Lærebog. Geographi. Munthe: Asien, Afrika, Europa fra Nederlandene; Erslev: den danske Stats Geographi. Naturhistorie. Prosch: Leddyr, Bløddyr og Straaledyr; Vaupell Planterigets Naturhistorie: Plantens Terminologi og Plantesystemet til de tofrøbladede Planter. Geometri (efter Dictat) indtil Cirkelens Beregning; Opgaver. Arithmetik om Potentser og Rødder, Ligninger af 1ste Grad, Proportioner.

Overgangsclassen

fortsætter med de Fag, der skulle læses i den paafølgende Afgangsklasse, og afslutter tillige de fire Fag, hvori der ved Aarets Udgang holdes Afgangsprøve, nemlig Tydsk (samt tydsk Litteratur), Fransk, Geographi og Naturhistorie. I Historie læses den nyere Tid; i Religion gives en Udsigt over Kirkens Historie.

I Skoleaarets Løb er gennemgaaet: Dansk. Litteraturhistorie: Baggesen, Oehlenschläger, Blicher; forelæst Stykker af de nævnte Forfattere; mundtlig Gjengivelse; Stile: Svensk: Stykker af Fryxell og Runeberg. Latin. Virgil: Æneidens 9de Bog; Livius: 38te Bog; Tregders Mythologi; Madvigs Grammatik: § 218—§ 246 og § 318—423; Stile. Græsk. Odysseens 17de Bog og 18de Bog, V. 1—160; Bergs Udvalg af græske Taler, 1ste Deel S. 67—92 (Lysias). Tregder: Bøiningslæren; Madvigs gr. Ordføiningslære § 1 — § 59. Tydsk. Hjorts

tydske Læsebog, 2det Bind fra S. 111; Jürs og Rung: Göthe, „aus meinem Leben“; Schillers Don Carlos; Hjorts Grammatik; Litteraturhistorie, hvortil Prövestykker ere forelæste; tydske Vers udenad; Stile. Fransk. Töpffer: Nouvelles Genèveises omtrent 350 Sider; Abrahams Sproglære. Religion. Levinsens Kirkehistorie; det nye Testament paa Græsk: 1 Corinth. Cap. 1—11. Historie. Bohrs Lærebog i den nyere Historie: fra 1517—1789; Grækenland som Repetition. Geographi. Munthe: hele Bogen; Erslev: den danske Stats Geographi. Naturhistorie. Prosch: Dyreriget; Vaupell: Plante-riget. Plangeometrien. Arithmetik. Den elementaire Deel; Opgaver.

Afgangsclassen A og B

er toaarig og sluttet med 2den Deel af Afgangsprøven. Classen har atter iaar været deelt i to sideordnede Afde-linger, med et lige Antal Ældre og Yngre i hver; kun i de sidste Maaneder af Skoleaaret deles den i Ældre og Yngre, i Anledning af Repetitionen. Naturlære optages som nyt Fag. I Græsk som i Latin læses Forfatterne paa egen Haand; det Vigtigste af Oldsager og Litteratur bliver med-taget. I Historie læses et eller andet mærkeligt Afsnit ud-førligere. Mathematiken optager Stereometri, Trigonometri og Astronomi. I Hebraisk gives Underviisning for dem, som ønske det.

I det forløbne Skoleaar er gennemgaaet: Dansk. Prøver i historisk Stil og Afhandlinger af Heiberg og Hauch oplæste og gennemgaaede; Øvelser i mundtlig Fremstilling; Udarbejdelser over Emner fra de forskjellige Fag, samt Oversættelser fra Latin. Latin. Livius: 39te og 40de Bog; Tacitus: Germania; Cicero: Pro Sestio, Cap. 1—29; Horats: Epist, lib. I og II, med Undtagelse af ars poëtica; Madvigs Carmina selecta: 40 Stykker af Lucretus, Catull, Tibull, Properts, Martial; Gudelære m. m.; Stile og Versioner. Græsk. Herodot, 2den Bog; Euripides: Medea; Plato: Jon; Sproglæren. Hi-storie. Ingerslev og Holm: Den peloponnesiske Krig; Bohr: Revolu-

tionens, Consulatets og Keiserdømmets Historie; som Repetition Grækenland, Middelalderen og den nyere Historie. Religion. Paa Græsk Lucas Evangelium til 15de Cap., Galaterbrevet; Gads Lærebog til 4de Cap.; Kirkehistorie til Reformationen. Mathematik. Plangeometrien (repeteret); Trigonometri og Stereometri efter Ramus; Grundtrækkene af Astronomien efter Steen, Lærerens Dictat og Oplæsning af populære Skrifter; den elementaire Arithmetik (repeteret); forskjellige Opgaver. Naturlære. Den mechaniske Deel efter Ørsted. Hebraisk. 8 Capitler af Genesis; Whittes Grammatik.

Statistiske Meddelelser.

I Juni og Juli Maaned 1854 afholdtes 2den Deel af Afgangsprøven for Studerende: skriftlig (i Latinsk Stil, Latinsk Oversættelse, Udarbeidelse i Modersmaalet, arithmetisk og geometrisk Udarbeidelse) d. 23de, 25de og 26de Juni; mundtlig Dagene fra d. 28de Juni til d. 7de Juli i Latin (Philol. cand. R. Møller og Prof. M. Hammerich; Meddommere: Etatsraad Madvig, indbudt, og Stud. philol. J. C. L. Dahlenborg); Græsk (Overlærer C. Berg; Professor Dorph, Philol. cand. R. Møller); Historie (Cand. theol. A. Ingerslev; Professor Allen, Cand. phil. C. Plesner); Religion (Cand. theol. R. Frimodt; Provst Pram Gad, Cand. theol. H. Petersen); Arithmetik og Geometri (Cand. phil. K. H. Schow; Cand. theol. C. Tuxen, Stud. theol. J. A. Trane); Naturlære (Cand. polyt. L. Friis; Cand. polyt. Lorenz, Stud. med. D. Bølling). — Udarbeidelserne i Modersmaalet bedømtes af Prof. M. Hammerich, Licent. C. Rothe og Cand. theol. A. Ingerslev; de latinske Stile og Oversættelser af Philol. Cand. R. Møller, Overlærer Wiehe og Stud. philol. J. C. L. Dahlenborg.

Til Prøven indstillede sig de 21 Disciple af Afgangsclassens ældre Hold, nemlig:

Andresen, Albert, en Søn af Hr. Skrædermester Andresen her i Staden; indkom i Skolen Marts 1848.

Berg, Christian, en Søn af Hr. Skovrider Berg, Holsteinhuus pr. Faaborg; indkom i Skolen September 1846.

Bergsøe, Vilhelm, en Søn af Hr. Kammerraad Bergsøe, Administrator ved Porcellainsfabrikken her i Staden; indkom i Skolen August 1845.

- Bruun, Gundelach, en Søn af afd. Premierlieutenant Bruun i Kolding; indkom i Skolen August 1849.
- Christensen, Christian, en Søn af Hr. Landsoverretsprokurator B. Christensen her i Staden; indkom i Skolen Januar 1847.
- Collet, Peter, en Søn af Hr. Qvæstor Collet til Lundbygaard; indkom i Skolen September 1850.
- Ditlewsen, Gottlob, en Søn af afd. Boghandler Ditlewsen her i Staden; indkom i Skolen August 1843.
- Dreboldt, Carl, en Søn af afd. Fuldmægtig Dreboldt her i Staden; indkom i Skolen November 1841.
- Heine, Nathan, en Søn af afd. Grosserer L. Heine i Hamborg; indkom i Skolen August 1847.
- Herforth, Julius, en Søn af Hr. Handelsbogholder Herforth her i Staden; indkom i Skolen August 1847.
- Hoppe, Julius, en Søn af afd. Kammerherre, Stiftamtmand Hoppe i Veile; indkom i Skolen November 1848.
- Keller, Emil, en Søn af Hr. Cancelliraad Keller her i Staden; indkom i Skolen August 1843.
- Lange, Carl, en Søn af Hr. Overauditeur Lange her i Staden; indkom i Skolen August 1845.
- Lange, Jørgen, en Søn af Hr. Consul Lange i Frederiksbund; indkom i Skolen Juni 1852.
- Lunding, Valentin, en Søn af Hr. Oberst v. Lunding, Commandant i Citadellet Frederikshavn; indkom i Skolen December 1841.
- Renouard, George, en Søn af Hr. Oberst v. Renouard, Commandant paa Kronborg Fæstning; indkom i Skolen November 1850.
- Schierbeck, Christian, en Søn af Hr. Justitsraad, Overtoldinspecteur Schierbeck her i Staden; indkom i Skolen Mai 1847.
- Schmidth, Axel, en Søn af afd. Mag. Schmidth, Præst i Borbjerg ved Holstebro; indkom i Skolen Mai 1849.
- Steen, Thomas, en Søn af Hr. Pastor Steen paa Langeland; indkom i Skolen August 1847.
- Storm, Ove, en Søn af afd. Pastor Storm i Kjøge; indkom i Skolen August 1843.
- Stützer, Christen, en Søn af afd. Apotheker Stützer i Nyborg; indkom i Skolen September 1846.

Udfaldet vil sees af efterfølgende Liste:

	1ste Deel 1852.				2den Deel 1854.								Hovedcharacter	
	Tydsk	Fransk	Geographi	Naturhistorie	Udarb. i Modersmaalet	Latin skriftl.	Latin mundtl.	Græsk	Historie	Religion	Arithmetik	Geometri		Naturalære
Andresen, Albert	mg.	mg.	mg.	mg.	mg.	tg.	mg.	g.	ug.	mg.	ug.	mg.	ug.	<i>Første Character</i>
Berg, Christian	g.	g.	mg.	g.	mg.	tg.	tg.	mdl.	tg.	mg.	tg.	tg.	tg.	<i>Tredie Character</i>
Bergsøe, Wilhelm	mg.	g.	g.	ug.	ug.	tg.	g.	g.	mg.	g.	tg.	tg.	g.	<i>Anden Character</i>
Bruun, Gundelach	mg.	ug.	ug.	g.	mg.	g.	mg.	ug.	ug.	ug.	g.	mg.	mg.	<i>Første Character</i>
Christensen, Christian	mg.	g.	tg.	tg.	mg.	g.	mg.	g.	mg.	mg.	tg.	g.	g.	<i>Anden Character</i>
Collet, Peter	ug.	ug.	g.	g.	mg.	g.	ug.	ug.	ug.	mg.	g.	g.	ug.	<i>Første Character</i>
Ditlewsen, Gottlob	mg.	mg.	mg.	ug.	mg.	g.	mg.	tg.	g.	mg.	tg.	tg.	g.	<i>Anden Character</i>
Drebolt, Carl	mg.	ug.	mg.	mg.	mg.	mg.	ug.	mg.	ug.	mg.	g.	g.	mg.	<i>Første Character</i>
Heine, Nathan	ug.	ug.	ug.	ug.	mg.	mg.	mg.	mg.	mg.	—	mg.	ug.	mg.	<i>Første Character</i>
Herforth, Julius	mg.	mg.	ug.	tg.	g.	g.	g.	g.	ug.	mg.	g.	tg.	g.	<i>Anden Character</i>
Hoppe, Julius	mg.	ug.	ug.	g.	mg.	g.	mg.	mg.	mg.	mg.	g.	mg.	mg.	<i>Første Character</i>
Keller, Emil	mg.	g.	ug.	ug.	mg.	g.	g.	g.	g.	g.	g.	mg.	mg.	<i>Første Character</i>
Lange, Carl	mg.	ug.	ug.	mg.	ug.	mg.	mg.	ug.	ug.	ug.	mg.	mg.	ug.	<i>Første Character</i>
														<i>med Udmærkelse</i>
Lange, Jørgen	g.	mg.	mg.	mg.	g.	tg.	g.	mg.	mg.	mg.	mdl.	tg.	mg.	<i>Anden Character</i>
Lunding, Valentin	mg.	g.	mg.	ug.	mg.	g.	g.	mg.	mg.	mg.	mg.	mg.	mg.	<i>Første Character</i>
Renouard, George	ug.	mg.	mg.	g.	mg.	g.	tg.	tg.	g.	mg.	g.	tg.	g.	<i>Anden Character</i>
Schierbeck, Christian	g.	g.	tg.	mg.	g.	g.	g.	tg.	mg.	mg.	tg.	tg.	mg.	<i>Anden Character</i>
Schmidth, Axel	mg.	mg.	mg.	mg.	mg.	g.	mg.	g.	g.	g.	mdl.	mdl.	g.	<i>Anden Character</i>
Steen, Thomas	mg.	mg.	g.	g.	mg.	mg.	mg.	g.	mg.	mg.	mg.	g.	ug.	<i>Første Character</i>
Storm, Ove	g.	tg.	tg.	g.	mg.	g.	g.	tg.	mg.	g.	mg.	g.	g.	<i>Anden Character</i>
Stützer, Christen	mg.	g.	mg.	mg.	mg.	mg.	mg.	mg.	g.	mg.	g.	g.	mg.	<i>Første Character</i>

1ste Deel af Afgangsprøven afholdtes: skriftlig (i tydsk Stii) d. 23de Juni; mundtlig d. 26de Juni i Geographi (Cand. theol. A. Ingerslev; Bibliothekar Gundorph, Cand. phil. C. Plesner); d. 27de Juni i Naturhistorie (Stud. med. D. Bølling; Professor Steenstrup, Cand. phil. L. Jørgensen); d. 1ste Juli i Tydsk (Cand. theol. H. Petersen; Cand. theol. C. Hostrup, Cand. phil. K. H. Schow) og i Fransk (Cand. phil. O. C. Borch; Dr. Bröchner, Dr. G. Fistaine).

Foruden Overgangsclassens 18 Disciple indstillede sig Een, nemlig Lychegaard, som det foregaaende Aar havde Sygdomsforfald, men ligefuldt blev opflyttet i Afgangsclassen. Udfaldet af denne Prøve var følgende:

	Tydsk	Fransk	Geographi	Naturhistorie
Buch, Johan	mg.	tg.	ug.	g.
Clemensen, Emil	tg.	g.	g.	ug.
Dahl, Villiam	g.	g.	tg.	tg.
Engholm, Theodor	mg.	mg.	ug.	mg.
Fugl, Franklin	mg.	mg.	ug.	mg.
Heineth, Gotfred	mg.	tg.	ug.	mg.
Hiort, Johannes	ug.	ug.	ug.	mg.
Holm, Villiam	tg.	tg.	g.	tg.
Jürs, Hermann	ug.	mg.	ug.	mg.
Jørgensen, Frederik	g.	mg.	mg.	mg.
Krarup, Hans	mg.	g.	mg.	g.
Lychegaard, Hans	mg.	g.	ug.	ug.
Müllertz, Anton	tg.	g.	g.	mg.
Nørregaard, Jens	mg.	mg.	mg.	mg.
Pedersen, Christian	g.	tg.	mg.	g.
Reimann, Carl	ug.	ug.	ug.	ug.
Stage, Gottlob	ug.	mg.	ug.	ug.
Thun, Gotthard	ug.	g.	ug.	mg.
Westergaard, Frederik	mg.	g.	ug.	ug.

I dette Skoleaar ere udgaaede af 1ste Realclassen, efter at have underkastet sig en Aarsprøve i Classen:

Heleus Frederiksen, Ferdinand Mourier, Valdemar Keller, Valdemar Mossin og Erik Lassen.

Skolens Disciple ere (sidst i Juni d. A.) 234 (ifjor 260).

De ere fordeelte i følgende 14 (tildeels 16) Classer:

Afgangsslasse	A med 16 Disciple	} *)
—	B — 15 —	
Overgangsslassen	— 18 —	
3die studerende Classe	— 21 —	
4de — —	— 13 —	
5te — —	— 18 —	
1ste Realclassse	— 8 —	
2den —	— 9 —	
1ste Fælledsslasse	a — 14 —	} **)
— —	b — 12 —	
2den —	— 21 —	
1ste Underclassse	a — 13 —	} **)
— —	b — 12 —	
2den —	— 20 —	
3die —	— 16 —	
Forberedelsesslassen	— 8 —	

I efterstaaende Liste over Lærefagenes Fordeling er Hovedsummen af Timerne i hvert Fag ikke allevegne lig Summen af de for de enkelte Classer anførte Timer, da den tillige maa beregnes efter den meer eller mindre adskilte Underviisning i de deelte Classer, forat det virkelige Timeantal kan blive angivet.

*) Sideordnede, men fuldstændig adskilte.

**) I visse Timer forenede

Lærefagenes nuværende Fordeling.

Höiere Classer.	Afg. A og B	Ovg.	III	IV	V	1 R.	2 R.	Timer ialt.
Latin.....	8	7	8	8	9	48
Græsk.....	5	4	5	4	23
Dansk.....	2	2	2	2	3	3	3	19
Tydsk.....	..	4	2	2	2	3	3	16
Fransk.....	..	3	2	2	2	3	3	15
Engelsk.....	3	3	6
Religion og Bibelhistorie ..	2	2	2	2	2	2	2	16
Historie.....	3	2	3	2	3	2	2	20
Geographi.....	..	3	2	2	2	2	2	13
Mathematik og Regning ...	5	4	5	4	3	7	7	40
Naturhistorie.....	..	3	2	2	2	..	2	11
Naturlære.....	2	2	..	6
Tegning.....	2	2	4
Skrivning.....	2	2	2	6
Gymnastik og Svømning...	1	2	2	1	2	12
	28	34	33	32	32	32	33	255

Lavere Classer.	1 Fælledscl. a og b	2 Fælledscl.	1 Undercl. a og b	2 Undercl.	3 Undercl.	Forb.	Timer ialt.
Dansk.....	3	3	6	8	8	9	35
Latin.....	6	6
Tydsk.....	2	5	3	3	17
Fransk.....	3	3	3	13
Engelsk.....	2	3	6
Religion og Bibelhistorie ..	2	2	2	2	3	..	12
Historie.....	2	2	4
Geographi.....	2	2	2	2	3	..	13
Mathematik og Regning.....	3	3	4	4	5	6	25
Naturhistorie.....	2	2	2	2	10
Musiklære og Sang.....	1	2	1	1	2	2	7
Tegning.....	0	2	2	2	2	..	10
Skrivning.....	2	2	3	4	5	5	19
Gymnastik og Svømning.....	2	2	2	2	2	2	12
	32	33	30	30	30	24	189

Skolens Lærere.

- M. Hammerich, Prof., Cand. theol. og Dr. phil., Lærer i Latin i næstøverste Classe 1831 og 34, Forstander for Skolen siden 12te Decbr. 1842; læser Dansk i Afgangsclasse A og B og i 1ste Realclassse (siden Aug. 1841 og Apr. 1844), Latin i Afgangsclassen (siden Decbr. 1842) og tydsk Litteratur i Overgangsclassen; 12 Timer ugentlig.
- Hr. N. U. Krossing, Cand. phil., Cantor i Citadellet, Lærer siden 1ste October 1828; Dansk i 2den Realclassse, 1ste Fælledscl. A og B, 2den Fælledscl., 1ste Underclassse A og B samt 2den Underclassse; 27 Timer.
- Hr. O. C. Borch, Cand. phil., Lærer siden Aug. 1830; Fransk i alle Classer; 28 Timer.
- Hr. Leopold H. S. Jørgensen, Cand. phil., Lærer siden Marts 1832; Naturhistorie og Geographi i 1ste Fælledscl. A og B, 2den Fælledscl., 1ste Undercl. A og B samt 2den Undercl., Tegning i 3die Undercl.; 22 Timer.
- Hr. J. H. C. Scheer, Dbm., Lærer siden Septbr. 1833; Gymnastik og Svømning; 22 Timer.
- Hr. Frederik D. Jørgensen, Cand. theol., Lærer siden Mai 1835; Skrivning i 1ste og 2den Realcl., 1ste Fælledscl. A og B, 2den Fælledscl. 1ste Undercl. A og B samt 2den Undercl.; 19 Timer.
- Hr. Hans P. L. Petersen, Cand. theol., Lærer siden Aug. 1840; Tydsk i Ovgcl., 3die stud., 1ste og 2den Realcl., 2den Fælledscl., 1ste Undercl. A og B, Religion i 1ste Fælledscl. A og B samt 1ste Undercl. A og B, Engelsk i 2den Fælledscl.; 28 Timer.
- Hr. G. P. N. Fistaine, Dr. phil., Lærer siden April 1841; Engelsk i 1ste og 2den Realcl., 1ste Fælledscl. A og B, Tydsk i 1ste Fælledscl. A og B; 12 Timer.
- Hr. C. Berg, Philol. cand., Overlærer ved Metropolitanskolen, Lærer siden October 1842; Græsk i Afgangsccl. A og B; 10 Timer.
- Hr. Rudolph Möller, Philol. cand., Lærer siden April 1843; Latin i Afgangsccl. A og B og Ovgcl.; 19 Timer.
- Hr. H. E. Søbørg, Cand. theol., Lærer siden Aug. 1846, Bibliothekar ved Skolens Bogsamling; Dansk i 5te stud. Cl., Regning i 1ste

- Undercl. A og B, 2den og 3die Undercl. samt Forberedelsesclassen; 19 Timer.
- Hr. K. H. Schow, Cand. phil., Lærer siden Marts 1848, deltager i Inspectionen siden Januar 1853; Matematik i Afgangsc. A og B, Overgangsc., 3die og 5te stud., 1ste og 2den Realcl., Skrivning i 5te stud. Cl., Naturlære i 1ste Realcl., Tydsk i 4de stud. Cl.; 36 Timer.
- Hr. Chr. Plesner, Cand. phil., Lærer siden August 1848, deltager i Inspectionen siden Jan. 1854; Latin i 5te stud. Cl. og 1ste Fælledsc., Historie i 5te stud. Cl., 1ste Realcl., 1ste og 2den Fælledsc., Geographi i 4de og 5te stud. Cl., 1ste og 2den Realcl., 3die Undercl.; 35 Timer.
- Hr. C. L. Petersen, Elev af Kunstacademiet, Lærer siden Februar 1851; Tegning i 1ste og 2den Realcl., 1ste og 2den Fælledsc.; 8 Timer.
- Hr. A. Ingerslev, Cand. theol., Lærer siden Marts 1851, deltager i Inspectionen siden Januar 1853; Historie i Afgangsc. A og B, Overgangsc., 3die og 4de stud. Cl., Geographi og Dansk i Overgangsc. og 3die stud. Cl., Latin, Græsk og Dansk i 4de stud. Cl.; 36 Timer.
- Hr. D. Bölling, Stud. med. & chir., Lærer siden Juni 1851; Naturhistorie i Overgangsc. og 3die stud. Cl.; 5 Timer.
- Hr. I. C. L. Dahlenborg, Philol. stud., Lærer siden August 1851; Latin og Græsk i 3die stud. Cl., Græsk i Overgangsc.; 17 Timer.
- Hr. J. A. Trane, Stud. theol., Lærer siden Febr. 1853; Matematik og Regning i 4de stud. Classe og 1ste Fælledsc.; 10 Timer.
- Hr. L. Friis, Cand. polyt., Dbm., Lærer siden Febr. 1853; Naturlære i Afgangsc. A og B; 4 Timer.
- Hr. R. Frimodt, Cand. theol., Lærer siden Januar 1854; Religion i Afgangsc. A og B, Overgangsc., 3die, 4de og 5te stud., 1ste og 2den Realcl. og 2den Undercl., Tydsk i 5te stud. og 2den Undercl., Tegning i 1ste og 2den Undercl., Hebraisk i Afgangsc.; 27 Timer.
- Hr. Eugen Ibsen, Stud. polyt., Lærer siden Januar 1854; Historie i 2den Realcl.; 2 Timer.
- Hr. Th. Nissen, Stud. jur., Lærer siden Jan. 1854; Regning i 1ste og 2den Realcl. samt 2den Fælledsc.; 9 Timer.

- Hr. R. Prip, Cand. theol., Lærer siden Jan. 1854; Dansk og Skrivning i 3die Undercl. og Forberedelsescl., Religion i 2den Fælledscl., 2den og 3die Undercl.; 21 Timer.
- Hr. Chr. Skou, Cand. theol., Lærer siden Aug. 1854; Sang i Forberedelsescl., 3die og 2den Undercl., Musiklære i 1ste Undercl. og 2den Fælledscl., tostemmig Sang i 1ste Fælledscl.; 7 Timer.
- Hr. V. Bergsøe, Stud. magist., Lærer siden Marts 1855; Naturhistorie i 4de og 5te stud. Cl. samt 2den Realecl.; 6 Timer.

Næste Aar bruges følgende Lærebøger.

Forberedelsesclassen.

Hjorts danske Börneven (6te Udg.).

Anm. Paa Grund af sin Størrelse maa Hjorts Börneven helst indbindes i to Bind, nemlig 1ste og 2den Deel for sig, 3die og 4de Deel for sig.

3die Underklasse.

Hjorts d. Börneven (6te Udg.). Krossings poetiske Læsebog, 1ste Deel (5te Udg.). Sammes Opgaver til Övelse i Stiil (2den Udg.). Balslevs Bibellistorie. Geographi for smaa Börn (1852). Et Atlas. Helstedes Tegnebog, 1ste Hefte (2det Oplag).

Anm. Da Atlas, her og i de övrige Classer, skal medbringes hver Geographitime, maa det, for at være mindre uhandeligt, helst indbindes paa Fals.

2den Underklasse.

Hjorts d. Börneven (6te Udg.). Krossings poetiske Læsebog, 1ste Deel. Sammes Opgaver, til Övelse i Stiil (2den Udg.). Hallagers tyske Læsebog fra 1850 (eller en ældre Udg. samt et Omtryk af de förste Ark). Luthers lille Katechismus. Balslevs Bibellistorie. Geographi for smaa Börn. Et Atlas. Krarup-Hansens Skildringer af Pattedyr. Fr. Jörgensens Forskrifter (til Hjemmeskrivning). Helstedes Tegnebog, 3die Hefte (2det Oplag).

Iste Underklasse.

Borgens og Rungs danske Læseb., 2det Cursus. Krossings poet. Læsebog, 1ste Deel. Sammes Opgaver til Øvelse i Stiil (2den Udg.). Hallagers tyske Læsebog fra 1850. Borrings Manuel de langue française (7de Oplag, 1852). Balslevs Bibelhistorie. Balles Læsebog. Munthes Geogr. ved Velschow (Udg. 1854). Et Atlas. Prosch's mindre Naturhistorie. C. Bulls kortfattede Musiklære. Helsted's Tegnebog, 4de Hefte (2det Opl.).

2den Fælledsclasse.

Funchs danske Læsebog. Krossings Schema til dansk Grammatik (6te Udg.). Rungs tyske Læsebog for Begyndere (3die Udg.). Materialier af Jürs og Rung. Schema til den tyske Grammatiks Formlære (Eibes Forlag, 2det Oplag). Borrings Manuel de langue française. Abrahams franske Grammatik. Mariboës Stories of Englands history. Sammes engelske Formlære (1844). S. Müller: Bibelen i Udtog. Balles Læsebog. Det Nye Testament. Kofods Historiens vigtigste Begivenheder (sidste Udg.). Kiepert's Atlas over den gamle Verden. Munthes Geographi ved Velschow (Udg. 1854). Et Atlas. Prosch's mindre Naturhistorie. Jacobis Hovedregningslister. C. Bulls kortf. Musiklære.

Iste Fælledsclasse.

Krossings poet. Læsebog, 2den Deel (3die Udg.). Rungs t. Læsebog for Begyndere. Mater. af Jürs og Rung. Schema til den tyske Grammatiks Formlære (Eibes Forlag). V. Bjerrings Samling af lette franske Læsestykker (med Overs.). Abrahams franske Gram. Fistaines engelske Fortællinger. Mariboës engelske Formlære. S. Müller: Bibelen i Udtog. Balles Læsebog. Det Nye Testament. Kofods Historiens vigt. Begivenheder (sidste Udg.). Munthes Geogr. ved Velschow. Et Atlas. Prosch's mindre Naturhistorie. Jacobis Hovedregningslister. (For de Latinlæsende tillige: Madvigs lat. Formlære; Bergs og Møllers lat. Læsebog, 1ste Deel. Ved Sangen benyttes Bulls tostemmige Sange, 2den Samling.)

2den Realclasse.

Krossings poetiske Læsebog, 2den Deel (3die Udg.). Deutsches Lesebuch v. Jürs u. Rung. Hjorts større t. Gram. Mater. af Jürs og

Rung. Borrings Læsebog for Mellemcl. (3die Udg.) Abrahams fr. Gram. Fistaines engelske Fortællinger. Sammes Ud. Stykker til Overs. fra Dansk. Mariboos engelske Formlære. S. Müller: Bibelen i Udtog. Balles Lærebog. Det Nye Testament. Kofods Historiens vigtigste Begivenheder. Allens mindre Danmarkshistorie (Udg. 1853). Munthes Geogr. ved Velschow. Et Atlas. Prosch: Dyrerigets Naturhistorie. Jacobis Hovedregningslister. Bergs Geometri, 2den Udg.

Iste Realclasse.

P. A. Munch: Det danske, svenske og tydske Sprogs Formlære (Christiania). Runeberg: Fänrik Ståls sägner. Schillers Wilhelm Tell. Hjorts tydske Læsebog, pros. Deel. Sammes større t. Gram. Mérimée: Colomba su. de la Mosaïque. Abrahams fr. Gram. Fistaines engelske Fortællinger. Sammes Udvalgte Stykker til Overs. fra Dansk. Mariboos engelske Formlære. S. Müller: Bibelen i Udtog. Levinsens Kirkehistorie. Balles Lærebog. Det Nye Testament. Allens mindre Danmarkshistorie (Udg. 1853). Kofods Historiens vigtigste Begivenheder. Munthes Geogr. ved Velschow. Et Atlas. Jacobis Hovedregningslister. Svenningsens Geometri. Silfverbergs mechan. Physik.

5te studerende Classe.

Cornelius Nepos (Stereotyp-Udg.). Madvigs lat. Sproglære (2den Udg.). Krossings poet. Læseb., 2den Deel (3die Udg.). Deutsches Lesebuch v. Jürs u. Rung. Hjorts større t. Gram. Borrings Læsebog for Mellemcl. (3die Udg.). Abrahams fr. Grammatik. S. Müller: Bibelen i Udtog. Balles Lærebog. Luthers lille Katechismus. Det Nye Testament. Bohrs Gammelhist. (Udg. 1853). Kiepert's Atlas over den gamle Verden. Munthes Geographi ved Velschow. Et Atlas. Prosch: Dyrerigets Naturhistorie.

4de studerende Classe.

Ciceros Taler (Madvigs Udg.). Cæsar om den galliske Krig (Whittes Udg.). Madvigs lat. Sprogl. Bergs Schema til den græske Formlære (ny Udg.). Sammes græske Læseb. for Begynd. (nyeste Udg.). Deutsches Lesebuch v. Jürs u. Rung. Hjorts større t. Gram. Mérimées Colomba su. de la Mosaïque. Abrahams fr. Gram. S. Müller: Bibelen i Ud-

tog. Det Nye Testament. Bohrs Middelalderens Historie (nyeste Udg.). Munthes Geogr. ved Velschow. Et Atlas. Kieperets Atlas over den gamle Verden. Prosch: Dyrerigets Naturhistorie. Vaupell: Planterigets Naturhistorie. Bergs Geometri (2den Udg.).

3die studerende Classe.

Ciceros Taler (Madvigs Udg.). Ovids Metamorph. (Blochs Udvalg). Livius 5te Pentade. Madvigs lat. Sprogl. Xenophons Anabasis. Tregders gr. Gram. Madvigs gr. Ordføiningsl. Schillers Wilhelm Tell. Deutsches Lesebuch v. Jürs u. Rung. Hjorts større t. Gram. Mérimée: Colomba su. de la Mosaique. Abrahams fr. Gram. Herslebs større Bibelhist. Det Nye Testament. Allens mindre Danmarkshistorie. Bohrs Lærebog i den gamle Historie (1853). Munthes Geogr. ved Velschow. Erslev: Den danske Stats Geographi. Et Atlas. Kieperets Atlas over den gamle Verden. Prosch: Dyrerigets Naturhist. Vaupell: Planterigets Naturhistorie. Bergs Geometri (2den Udg.).

Overgangsclassen.

Livius 6te Pentade. Virgil (helst Wagners tyske Udg.). Madvigs lat. Sprogl. Bojesens rom. Antiqv. (3die Udg.). Tregders Mythologi. Bergs Nogle Stykker af Iliaden og Odysseen. Sammes Udvalg af græske Taler, 1ste Hefte. Tregders gr. Gram. Madvigs gr. Ordføiningslære. Hjorts tyske Læsebog, 2det Bind. Hjorts st. t. Gram. Töpffer Nouvelles Genèveises. Abrahams franske Gram. Herslebs større Bibelhistorie. Levinsens Kirkehistorie. Det Nye Testament paa Græsk og paa Dansk. Bohrs Lærebog i den gamle Historie (1853). Ingerslev og Holm: Den pelopon. Krig, efter Thukydid. Munthes Geographi ved Velschow. Et Atlas. Kieperets Atlas over den gamle Verden. Erslev: Den danske Stats Geographi. Prosch: Dyrerigets Naturhistorie. Vaupell: Planterigets Naturhistorie.

Afgangsclassen.

Cicero de finibus bonorum & malorum (Madvigs Textudgave). Ciceros Taler (Madvigs Udg.). Quintilian inst. orator. (Zumpt's Udg.). Livius 5te Pentade. Sallust. Virgil (helst i en Udg. med Anm.). Horats (1gl.). Madvigs Carmina selecta ved Ussing (med Anmærkn.). Madvigs lat. Sprogl. Bojesens rom. Antiqv. Tregders Litteraturhistorie.

Homer. Bergs Udvalg af Thukydid. En Dialog af Plato. Stolls græske Anthologi, 1ste Deel. Tregders gr. Gram. Madvigs gr. Ordfoiningslære. Herslebs større Bibelhistorie. Gads Lærebog. Det Nye Testament paa Græsk og paa Dansk. Allens mindre Danmarkshistorie. Ingerslev og Holm: Den pelopon. Krig, efter Thukydid. Bohrs Verdenhistorie. Schaarschmidt: Kleines historisch-geographisches Atlas. Atlas over den gamle Verden. Ørsted: Naturlærens mechan. Deel. C. Petersen: Naturlærens chemiske Deel. Ramus: Den element. Geometri. Sammes Trigonometri. Steen: Begyndelsesgr. af den math. Geographi.

Afgangsprøvens 1ste og 2den Deel.

- Skriftlig: Løvedag 23de Juni 9—1 tydsk Stiil og latinsk Oversættelse; 4—8 arithmetisk Opgave. Mandag 25de Juni 9—1 Udarbeidelse i Modersmaalet; 4—8 geometrisk Opgave. Tirsdag 26de Juni 9—1 latinsk Stiil.
- Mundtlig: Tirsdag 26de Juni Kl. 5: Tydsk og Geographi (I); Naturhistorie og Fransk (II).
Onsdag 27de Juni Kl. 5: Naturhistorie og Fransk (I); Tydsk og Geographi (II).
Løvedag 30te Juni Kl. 8: Græsk (I).
Mandag 2den Juli Kl. 5: Mathematik (I) og Naturlære (II).
Tirsdag 3die Juli Kl. 8: Græsk (II); Kl. 5: Mathematik (II) og Naturlære (I).
Onsdag 4de Juli Kl. 5: Historie (II) og Mathematik (III).
Torsdag 5te Juli Kl. 9: Latin (I); Kl. 5: Historie (I).
Fredag 6te Juli Kl. 4: Religion.
Løvedag 7de Juli Kl. 9: Latin (II).
-

Den skriftlige Deel af Aarsprøven.

- Afgangsc. Tirsdag den 10de Juli 7—10 latinsk Stiil; 4—7 Arithmetik, — Onsdag den 11te Juli 7—10 latinsk Oversættelse; 4—7 Religionsafhandling. — Torsdag 12te Juli 7—10 historisk Afhandling; 4—7 Geometri.
- Overgangsc. Tirsdag 10de Juli 7—10 dansk Afhandling. — Onsdag 11te Juli 7—10 latinsk Stiil; 4—7 Mathematik. — Torsdag 12te Juli 7—10 latinsk Oversættelse.
- 3die stud. Cl. Tirsdag 10de Juli 7¹/₂—10¹/₂ latinsk Stiil; 4—6¹/₂ tydsk Stiil. — Onsdag 11te Juli 7—10 dansk Stiil; 4—6¹/₂ græsk Oversættelse. — Torsdag 12te Juli 7—10 latinsk Oversættelse; 4—7 Mathematik.

- 4de stud. Cl. Tirsdag 10de Juli $10\frac{1}{2}$ — $1\frac{1}{2}$ dansk Stiil. — Onsdag 11te Juli $10\frac{1}{2}$ — $1\frac{1}{2}$ tydsk Stiil — Torsdag 12te Juli $10\frac{1}{2}$ — $1\frac{1}{2}$ dansk Stiil; 4—6 Arithmetik.
- 5te stud. Cl. Tirsdag 10de Juli $10\frac{1}{2}$ — $1\frac{1}{2}$ dansk Stiil. — Onsdag 11te Juli $10\frac{1}{2}$ — $1\frac{1}{2}$ latinsk Stiil. Torsdag 12te Juli 6—8 Arithmetik.
- 1ste Realcl. Tirsdag 10de Juli 7—10 dansk Stiil; $10\frac{1}{2}$ — $1\frac{1}{2}$ tydsk Stiil; 4—7 Mathematik. — Onsdag 11te Juli 7—10 dansk Stiil; $10\frac{1}{2}$ — $1\frac{1}{2}$ Tegning; 4—7 Regning. — Torsdag 12te Juli 7— $9\frac{1}{2}$ engelsk Stiil; $9\frac{1}{2}$ —11 fransk Diktat; $3\frac{1}{2}$ — $5\frac{1}{2}$ Skrivning.
- 2den Realcl. Tirsdag 10de Juli $9\frac{1}{2}$ —11 fransk Diktat; 11—2 dansk Stiil; 5—7 Regning. — Onsdag 11te Juli $7\frac{1}{2}$ — $10\frac{1}{2}$ engelsk Stiil; $10\frac{1}{2}$ — $1\frac{1}{2}$ Tegning; 5—7 Arithmetik. — Torsdag 12te Juli $10\frac{1}{2}$ — $1\frac{1}{2}$ tydsk Stiil.
- 1ste Fælledscl. Torsdag 12te Juli 8—10 dansk Stiil. — 10—12 latinsk Stiil eller tydsk Stiil. 12 1 engelsk Diktat; 1— $2\frac{1}{2}$ Regning; 6 $7\frac{1}{2}$ (Realdisciplene) Arithmetik.
- 2den Fælledscl. Torsdag 12te Juli 8— $9\frac{1}{2}$ tydsk Stiil; $9\frac{1}{2}$ —11 dansk Stiil; 11—12 engelsk Diktat; $12\frac{1}{2}$ —2 Regning.
- 1ste Undercl. Torsdag 12te Juli 8— $9\frac{1}{2}$ Retskrivning; $9\frac{1}{2}$ —11 tydsk Diktat; 11— $12\frac{1}{2}$ Regning.
- 2den Undercl. Torsdag 12te Juli $9\frac{1}{2}$ —11 Regning; 11— $12\frac{1}{2}$ Retskrivning.
- 3die Undercl. Torsdag 12te Juli 8— $9\frac{1}{2}$ Regning; $9\frac{1}{2}$ —11 Retskrivning.

(Prøveskrivning er i alle vedkommende Klasser udført i Skoleaarets sidste Skrivetimer.)

Den mundtlige Deel af Aarsprøven.

(1 Klammer er tilføiet Numeret paa det Læseværelse, hvor Prøven afholdes. Nr. 1—7 er i Stuen, 8—16 paa 2den Sal og 17 paa 3die Sal.

Naar ikke en heel Classe bliver overhørt under Eet, deles Disciplene efter deres Navnebogstaver.)

Afgangsklassen B—I.

(i Værelset Nr. 10).

- Mandag 16 Juli, 12—2 Geometri; 6—8 Religion.
 Tirsdag 17 Juli, 12—2 Arithmetik; 6—8 Latin.
 Onsdag 18 Juli, 12—2 Historie; 6—8 Naturlære og Hebraisk.
 Torsdag 19 Juli, 8—10 Græsk.

Afgangsklassen K—V.

(i Værelset Nr. 11, men Historie og Hebraisk i Nr. 8.)

- Mandag 16 Juli, 4—6 Religion; 6—8 Arithmetik.
 Tirsdag 17 Juli, $11\frac{1}{2}$ — $1\frac{1}{2}$ Latin; 6—8 Geometri.
 Onsdag 18 Juli, 4—6 Naturlære og Historie; 6—8 Hebraisk.
 Torsdag 19 Juli, 10—12 Græsk.

Overgangsclassen B—La.

(i Værelset Nr. 13.)

- Mandag 16 Juli, 4—6 Latin; 6—8 Historie.
 Tirsdag 17 Juli, 4—6 Græsk; 6—8 Religion.
 Onsdag 18 Juli, 4—6 Geometri, 6—8 Arithmetik.

Overgangsclassen Lun—s.

(i Værelset Nr. 17.)

- Mandag 16 Juli, 4—6 Historie, 6—8 Latin.
 Onsdag 18 Juli, 8—10 Græsk; 10—12 Religion; 12—2 Geometri.
 Torsdag 19 Juli, 8—10 Arithmetik.

3die studerende Classe A—H.

(i Værelset Nr. 10.)

- Mandag 16 Juli, 8—10 Tydsk; 10—12 Arithmetik.
 Tirsdag 17 Juli, 8—10 Græsk; 10—12 Historie; 4—6 Geographi.
 Onsdag 18 Juli, 8—10 Fransk; 10—12 Naturhistorie; 4—6 Latin.
 Torsdag 19 Juli, 10—12 Religion; 12—2 Geometri.

3die studerende Classe J—S.

(i Værelset Nr. 2.)

- Mandag 16 Juli, 8—10 Fransk; 10—12 Geographi; 4—6 Latin.
 Tirsdag 17 Juli, 8—10 Religion; 4—6 Arithmetik; 6—8 Tydsk.
 Onsdag 18 Juli, 10—12 Geometri; 12—2 Naturhistorie; 6—8 Historie.
 Torsdag 19 Juli, 10—12 Græsk.

4de studerende Classe.

(i Værelset Nr. 6.)

- Mandag 16 Juli, 8—10 Latin; 4—6 Tydsk.
 Tirsdag 17 Juli, 8—10 Historie; 10—12 Naturhistorie.
 Onsdag 18 Juli, 8—10 Græsk; 10—12 Fransk; 6¹/₂—8¹/₂ Geographi.
 Torsdag 19 Juli, 8—10 Religion; 10—12 Geometri.

5te studerende Classe.

(i Værelset Nr. 2.)

- Mandag 16 Juli, 12—2 Latin; 6—8 Geographi.
 Tirsdag 17 Juli, 10—12 Historie; 12—2 Naturhistorie.
 Onsdag 18 Juli, 8—10 Religion; 4—6 Tydsk.
 Torsdag 19 Juli, 8—10 Fransk.

1ste Realclassen.

(i Værelset Nr. 8.)

- Mandag 16 Juli, 8—10 Naturlære; 10—12 Historie; 6—8 Engelsk.
 Tirsdag 17 Juli, 8—11 Mathematik; 4—6 Geographi.
 Onsdag 18 Juli, 10—12 Tydsk; 12—2 Fransk.

2den Realclassen.

(i Værelset Nr. 13, men Fransk i Nr. 8.)

- Mandag 16 Juli, 8—9¹/₂ Engelsk; 9¹/₂—11 Religion.
 Tirsdag 17 Juli, 11—12¹/₂ Historie; 12¹/₂—2 Geographi.
 Onsdag 18 Juli, 8—9¹/₂ Geometri; 9¹/₂—11 Naturhistorie.
 Torsdag 19 Juli, 11—12¹/₂ Fransk; 12¹/₂—2 Tydsk.

Iste Fælledsclasser A.

(i Værelset Nr. 13.)

- Mandag 16 Juli, 11—12¹/₂ Engelsk; 12¹/₂—2 Tydsk.
 Tirsdag 17 Juli, 8—9¹/₂ Historie; 9¹/₂—11 Fransk.
 Onsdag 18 Juli, 11—2 Latin.
 Torsdag 19 Juli, 8—9¹/₂ Religion; 9¹/₂—11 Naturhistorie; 11—12¹/₂ Geographi.

Iste Fælledsclasser B.

(i Værelset Nr. 17, men Religion i Nr. 8 og Latin i Nr. 13.)

- Mandag 16 Juli, 8—9¹/₂ Naturhistorie; 9¹/₂—11 Engelsk.
 Tirsdag 17 Juli, 11—12¹/₂ Geographi; 12¹/₂—2 Tydsk; 6—7¹/₂ Historie.
 Onsdag 18 Juli, 11—2 Latin; 7—8¹/₂ Fransk.
 Torsdag 19 Juli, 9¹/₂—11 Religion.

2den Fælledsclasser A—Ha.

(i Værelset Nr. 11.)

- Mandag 16 Juli, 10—11¹/₂ Fransk; 11¹/₂—1 Tydsk; 1—2¹/₂ Musiklære.
 Tirsdag 17 Juli, 10—11¹/₂ Dansk.
 Onsdag 18 Juli, 8—9¹/₂ Naturhistorie; 9¹/₂—11 Geographi; 11—12¹/₂ Religion; 6—7¹/₂ Engelsk.
 Torsdag 19 Juli, 12—1¹/₂ Historie.

2den Fælledsclasser Ho—d.

(i Værelset Nr. 17.)

- Mandag 16 Juli, 11—12¹/₂ Dansk; 12¹/₂—2 Geographi.
 Tirsdag 17 Juli, 8—9¹/₂ Tydsk; 9¹/₂—11 Engelsk; 4—5¹/₂ Fransk.
 Onsdag 18 Juli, 4—5¹/₂ Historie; 5¹/₂—7 Religion.
 Torsdag 19 Juli, 10—11 Musiklære, 12¹/₂—2 Naturhistorie.

Iste Underclasser A.

(i Værelset Nr. 6.)

- Mandag 16 Juli, 10—11¹/₂ Tydsk; 11¹/₂—1 Fransk.
 Tirsdag 17 Juli, 12—1¹/₂ Religion; 7—8¹/₂ Geographi.
 Onsdag 18 Juli, 12—1¹/₂ Dansk og Musiklære; 5—6¹/₂ Naturhistorie.

Iste Underclasser B.

(i Værelset Nr. 6.)

- Mandag 16 Juli, 1—2¹/₂ Religion; 6—7¹/₂ Naturhistorie.
 Tirsdag 17 Juli, 4—5¹/₂ Geographi; 5¹/₂—7 Fransk.
 Onsdag 18 Juli, 3¹/₂—5 Tydsk.
 Torsdag 19 Juli, 12—1¹/₂ Dansk og Musiklære.

2den Underclasser.

(i Værelset Nr. 11.)

- Mandag 16 Juli, 8—10 Religion.
 Tirsdag 17 Juli, 8—10 Geographi; 4—6 Tydsk.
 Onsdag 18 Juli, 12¹/₂—2¹/₂ Naturhistorie.
 Torsdag 19 Juli, 8—10 Dansk.

3die Underclasser.

(i Værelset Nr. 8.)

- Mandag 16 Juli, 12—2 Dansk.
 Tirsdag 17 Juli, 11—1 Religion.
 Onsdag 18 Juli, 8—10 Geographi.

Forberedelsesclassen.
(i Værelset Nr. 8).

Mandag 16 Juli, 4—5 1/2 Regning.

Tirsdag 17 Juli, 1—2 1/2 Dansk.

Skoleundervisningen ophører for Afgangssclassen og Overgangsclassen Torsdag Middag den 5te Juli, — for 3die, 4de og 5te studer. samt 1ste og 2den Realclassse Löverdag Middag den 7de Juli, — for 1ste og 2den Fælledsclassse samt 1ste, 2den og 3die Underclassse Onsdag Middag den 11te Juli, — for Forberedelsesclasssen Fredag Middag den 13de Juli.

Til at overvære den mundtlige Pröve indbydes Enhver, der har Interesse for Skolen.

Liste over Udfaldet vil være fremhængt fra 1ste August.

Nye Disciple prøves (Kl. 10) Fredag den 13de Juli, Fredag den 20de Juli, Torsdag den 16de August, helst en af de to förstnævnte Dage.

Fredag den 17de August Kl. 8 begynder Underviisningen i det nye Skoleaar.
